

CONDICIONS DE VIDA I VALORS DELS JOVES DE BARCELONA

ISABEL SÁNCHEZ, Ajuntament de Barcelona .

ÀNGELS PONT, JAUME MAGRE, ANNA PARÈS, Informació Cartogràfica i de Base (ICB, SA)

Ra

L'estudi de la realitat juvenil

Els estudis sobre la joventut i al voltant de la inserció social i professional dels joves són recents al nostre país. Des de les primeres reflexions sobre la joventut aparegudes als anys 60, fortament marcades pels condicionaments polítics de l'època, els estudis sobre les condicions de vida dels joves ha crescut en qualitat i quantitat. La profusió d'estudis de joventut començarà a produir-se als anys 70, amb l'aparició del problema de la desocupació i la marginació dels joves (delinqüència, drogues...) i creixerà paral·lela al procés de democratització política i de descentralització administrativa de l'Estat .

La major part dels estudis han estat de caire empíric i descriptiu. Els mètodes més apropiats per aproximar-nos al coneixement de la realitat juvenil són encara objecte d'un debat obert. Es fa difícil trobar un únic mètode capaç de recollir la riquesa de matisos de la realitat juvenil i de captar la variabilitat del procés de transició de les generacions joves.

Qualsevol aproximació a la joventut no pot perdre de vista la posició que aquesta ocupa en la dinàmica social. Els problemes i les potencialitats dels joves dependran en gran mesura de la seva posició en la societat i de les relacions que estableixin amb les institucions que la componen. Darrera les preocupacions pels problemes de la joventut s'hi troben les qüestions que han preocupat sempre la societat: l'educació, l'autoritat,

l'herència i la identitat cultural, els valors i normes que la societat es capaç de transmetre a les noves generacions i les possibilitats que ofereix per a la inserció i la participació social dels joves.

És característic de moltes aproximacions a la joventut ressaltar els aspectes conflictius, turbulents o extravagants de la realitat juvenil. Els que estudiem la joventut sovint patim problemes de memòria, oblidem la nostra adolescència o guardem un record magnificat i poc fidel del passat, que ens porta a idealitzar les nostres pròpies experiències, i a menysprear les de les noves generacions. De vegades, al contrari, volem traspassar els nostres neguits i les nostres expectatives als joves, quan són només ells veritables artífexs de la seva història. L'anàlisi sobre la realitat social està impregnada sovint de posicionaments ideològics que condueixen a lectures interessades i sovint desdibuixades de la realitat, i els estudis sobre els joves no en són una excepció.

Si mirem la realitat dels joves des d'una òptica concreta, no trobarem més que allò que esperàvem trobar. El nostre punt de vista estarà condicionat per les expectatives, els estereotips i els prejudicis nascuts de la pròpia experiència. L'anàlisi de la realitat juvenil serà tant o més objectiva, en la mesura que siguin els nostres punt de vista més flexibles, oberts i diversos.

Hi ha una tendència generalitzada a estudiar els joves com si constituïssin un conjunt homogeni. S'elaboren retrats fixos de la joventut que s'allunyen de la

seva diversitat i amaguen el seu veritable dinamisme. La joventut, en tant que fenomen emergent al segle vint, fuig dels reduccionismes i de les simplificacions.

Els estudis sobre la joventut no aclareixen sempre la realitat ni tampoc donen resposta a totes les qüestions; sovint, al contrari, plantegen nous interrogants. Obrir noves perspectives, posar en qüestió estereotips, remoure actituds obsoletes i rígides sobre els joves i possibilitar una lectura renovada de la realitat juvenil formen part dels objectius de les recerques sobre la joventut.

La radiografia dels joves de Barcelona és fruit de l'anàlisi de l'enquesta realitzada a finals de 1992 per encàrrec de l'Ajuntament i elaborada per l'equip de l'Àrea d'Estudis d'Opinió d'ICB, SA, entre 1.200 joves de Barcelona, d'edats compreses entre els 15 i els 25 anys⁽¹⁾. Té com a precedent l'enquesta de joventut realitzada el 1980 per l'ICESB, també per a l'Ajuntament de Barcelona⁽²⁾.

Es tracta de descriure els aspectes que conformen la vida quotidiana dels joves i el seu entorn més immediat i esbrinar les actituds que posen de manifest davant de la societat en general i de la

* Els gràfics d'aquest estudi han estat elaborats per Màrius Boada.

(1) L'estudi fet per l'ICB ha estat elaborat a partir de l'enquesta realitzada els mesos de novembre i desembre de 1992, sobre una mostra de 1.200 joves entre 15 i 25 anys, dissenyada segons quotes de sexe i edat. La dimensió de la mostra total dóna un marge d'error de $\pm 2,89\%$ i un nivell de confiança del 95,5% en relació al global de la ciutat. L'enquesta es va fer per domicilis, que van ser seleccionats aleatòriament.

“És la meua generació més o menys intermedia. Nascuts massa tard i massa aviat. En part som el que va haver-hi abans de nosaltres i allò que despres va venir”.

El manifest de la meua generació. David Leavitt.

liografia

política en particular. L'estudi parteix de la informació que els mateixos joves han proporcionat, mitjançant una enquesta, i intenta fugir de les representacions que “a priori” hom pot forjar-se respecte de la joventut. A més, té en compte el fet que els joves no són un únic grup homogeni i, per tant, es deté en aquelles diferències més significatives i que aporten elements explicatius de la seva heterogeneïtat.

Els joves dels noranta

Els joves dels noranta van néixer entre el maig del 68 i l'adveniment de la democràcia. Es tracta de la primera cohort generacional del nostre país que ha nascut en la democràcia i ha estat socialitzada plenament dins un Estat de dret. Han conegut des de sempre un règim que promulga en el seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.

Durant la seva curta existència han vist la instauració i la consolidació de la democràcia, la legalització dels partits polítics, l'aprovació de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia, la instauració dels primers ajuntaments democràtics, L'entrada d'Espanya a l'OTAN, la incorporació a la CEE, una dècada de govern socialista, etc. Mentre que a escala internacional han succeït importants convul-

(2) ICESB: La joventut a Catalunya: informe sociològic sobre el jovent de la comarca d'Osona, Cornellà de Llobregat i Barcelona ciutat. - Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Joventut, 1991. També publicada a la premsa, en el dominical d'El Periódico de Catalunya del 27 de setembre de 1981, amb el títol “Cómo són los jóvenes de Barcelona”.

Taula 1
Grans grups de població

Zona/districte	Població total	Joves 15-24	% Joves /territori	% Joves /ciutat
1.1. Barceloneta	16.163	2.398	14,84%	0,94%
1.2. Parc	21.994	2.993	13,61%	1,17%
1.3. Gòtic	15.346	1.889	12,31%	0,74%
1.4. Raval	37.109	4.865	13,11%	1,90%
0.1. Ciutat Vella	90.612	12.145	13,40%	4,74%
2.1. Sant Antoni	39.501	5.418	13,72%	2,12%
2.2. Esq. Eixample	106.617	14.894	13,97%	5,82%
2.3. Dta. Eixample	44.306	5.894	13,30%	2,30%
2.4. Estació Nord	31.169	4.452	14,28%	1,74%
2.5. Sagrada Família	52.659	6.921	13,14%	2,70%
0.2. Eixample	274.282	37.579	13,70%	14,67%
3.1. Poble Sec	37.042	5.003	13,51%	1,95%
3.2. Montjuïc	1.521	295	19,36%	0,12%
3.3. Zona Franca	28.846	5.053	17,52%	1,97%
3.4. Font de la Guatlla	9.880	1.407	14,24%	0,55%
3.5. Bordeta-Hostafrancs	19.413	2.028	13,54%	1,03%
3.6. Sants	82.760	11.620	14,04%	4,54%
0.3. Sants-Montjuïc	179.46	26.006	14,49%	10,15%
4.1. Les Corts	74.816	11.993	10,03%	1,68%
4.2. Pedralbes	14.934	2.888	19,34%	1,13%
0.4. Les Corts	89.750	14.881	16,58%	5,81%
5.1. Sant Gervasi	109.751	18.560	16,91%	7,25%
5.2. Sarrià	36.129	6.308	17,46%	2,46%
5.3. Vallvidrera	2.357	381	16,16%	0,15%
0.5. Sarrià-Sant Gervasi	148.237	25.249	17,03%	9,86%
6.1. Gràcia	94.178	12.620	13,40%	4,93%
6.2. Vallcarca	34.430	5.636	16,37%	2,20%
0.6. Gràcia	128.608	18.256	14,20%	7,13%
7.1. Guinardó	74.232	11.351	15,29%	4,43%
7.2. Horta	78.547	14.632	18,63%	5,71%
7.3. Vall d'Hebron	31.778	5.779	18,19%	2,26%
0.7. Horta-Guinardó	184.557	31.762	17,21%	12,40%
8.1. Vilapicina-Turó de la Peira	73.723	12.064	16,36%	4,71%
8.2. Roquetes-Verdum	100.306	18.303	18,31%	7,17%
8.3. Ciutat Meridiana-Vallbona	14.752	3.331	22,58%	1,30%
0.8. Nou Barris	188.781	33.758	17,88%	13,18%
9.1. Sagrera	55.012	8.739	15,89%	3,41%
9.2. Congrés	15.133	2.067	13,66%	0,81%
9.3. Sant Andreu	52.531	7.918	15,07%	3,09%
9.1. Bon Pastor	13.535	2.402	18,19%	0,96%
9.5. Trinitat Vella	8.878	1.706	19,42%	0,67%
0.9. Sant Andreu	14.998	22.892	15,79%	8,94%
10.1. Fort Pius	11.755	1.665	14,16%	0,65%
10.2. Poblenou	16.832	6.877	14,68%	2,69%
10.3. Barri Besòs	27.241	4.032	14,80%	1,57%
10.4. Clot	63.471	8.950	14,10%	3,49%
10.5. Verneda	64.953	12.045	18,54%	4,70%
10. Sant Martí	214.252	33.569	15,67%	13,11%
Barcelona	1.643.542	256.097	15,58%	100,00%

sions (la fi de la guerra freda, la caiguda de les dictadures de l'Est, l'ensorrament del mur de Berlín, la fi de l'apartheid, la Guerra del Golf, els conflictes de l'Orient Mitjà, la sequera i la fam d'Àfrica, l'èxode de milers de refugiats, el conflicte dels Balcans, etc); han viscut l'expansió econòmica i la recessió posterior.

La seva infantesa va estar envoltada pel canvi social i el creixement econòmic de la transició. Van gaudir dels fruits del desenvolupament de l'Estat del Benestar i van conèixer la consolidació del sistema educatiu i la universalització de l'educació.

El gran contingent de joves d'avui són fruit del desenvolupament econòmic i de l'augment de la natalitat de finals dels anys 60 i principis dels 70. Fills d'una generació que va somiar canviar el món i que va contribuir a la transició política, els joves pateixen els efectes de la crisi econòmica, es veuen abocats a l'atur i es lamenten sovint de l'herència cultural que les anteriors generacions els han llegat.

A Barcelona els joves de 15 a 25 anys representen el 15% de la població i en algunes zones de la ciutat arriben al 20% (taula 1). Mai com ara hi havia hagut tants joves i, de confirmar-se les tendències demogràfiques, mai en el futur n'hi tornarà a haver tants. A hores d'ara els joves no només tenen un significatiu pes demogràfic, sinó que a més tenen un important impacte cultural, social i econòmic.

L'observació detinguda del perfil de la piràmide d'edats de la població de la

ciutat de Barcelona posa de manifest, per una banda, la minva dels efectius en la base de la piràmide com a resultat de la combinació dels efectes produïts per diferents factors demogràfics (disminució de la fecunditat, migracions, etc.) i, per l'altra, l'eixamplament de la piràmide justament entre els 14/15 anys i els 24/25 anys (grafic 1).

El creixement 0 (i fins i tot negatiu en algunes franges d'edat) de la població entre 15 i 25 anys, determina que no hi hagi reemplaçament i que el gran nombre d'efectius actuals entre aquestes edats es vagi desplaçant sobre l'eix de la piràmide, la qual cosa es tradueix en un canvi de l'estructura i del perfil de la piràmide d'edats de la població de Barcelona. Així doncs, la manca d'efectius joves que es produirà dintre d'uns anys ja es pot preveure ara, però encara falta un temps per veure les seves repercussions socials, culturals i econòmiques.

Els joves disposen de més i millors possibilitats per al seu desenvolupament, però, a la vegada, pateixen grans dificultats a l'hora de trobar feina i aconseguir autonomia personal i econòmica. Viuen amb la família i retarden la seva emancipació, a causa de l'allargament del procés formatiu i les dificultats d'accés al mercat de treball.

Escullen els estudis com a millor via per a la inserció professional, malgrat que saben que molt sovint no els serviran per al lloc de treball al qual podran accedir. Els interessa estudiar per tenir una feina millor i ben remunerada. Són realistes, coneixen les regles de joc del

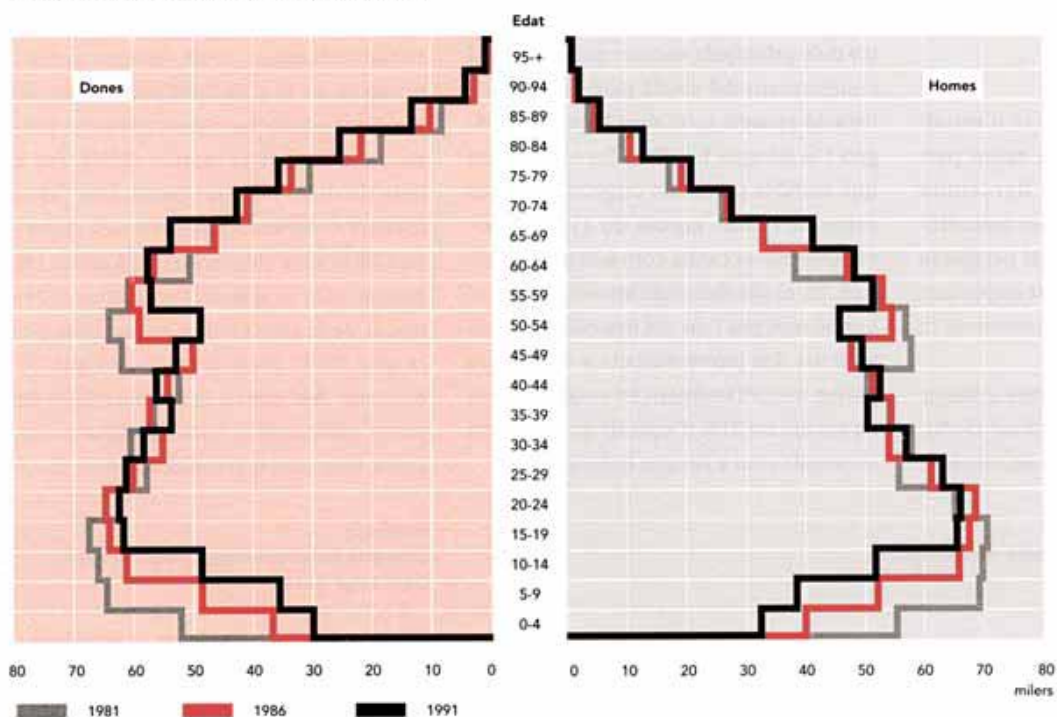
temps en què els ha tocat viure, i mostren grans dosis de pragmatisme a l'hora d'aprofitar al màxim els recursos que tenen a l'abast.

Són vitals i afectius, els importen la família i els amics per sobre de tot. Però també estan oberts a la realitat que els envolta, estan preocupats pels problemes socials i creuen que val la pena lluitar per interessos col·lectius, com són els drets humans o la protecció de la natura. Alguns participen activament en associacions i molts manifesten que els agradaria participar en entitats humanitàries, ecologistes, juvenils i culturals.

No s'enfronten a les normes que regeixen l'organització social. Estan convençuts que la democràcia és el millor sistema polític, però es mostren desconfiats davant algunes de les institucions que la sustenten. Malgrat les preocupacions socials, la política no apareix com una cosa important en la seva vida i es mostren crítics davant els seus aspectes formals.

Lluny dels tòpics emprats per etiquetar-los, els joves d'avui es mostren realistes i pragmàtics davant el seu futur, progressistes pel que fa als valors socials consensuats –la defensa dels drets humans, la protecció del medi ambient, la igualtat entre homes i dones–, tolerants pel que fa als comportaments que tenen a veure amb la privacitat i exigents pels que afecten la col·lectivitat. L'edat els fa adoptar posicions diferents respecte a la realitat. El sexe encara els diferencia en la distribució del treball. Les desigualtats socio-econòmiques i les diferències cul-

Gràfic 1
Els joves de Barcelona, 1981/1986/1991

turals i ideològiques ajuden igualment a comprendre la seva heterogeneïtat.

La vida quotidiana dels joves

La joventut és un procés de transició vers la maduresa i la vida adulta, caracteritzat per la inestabilitat i el canvi constant. Mitjançant les successives transformacions i adaptacions biològiques, psicològiques i socials es posaran les bases per al desenvolupament social dels individus com a éssers autònoms i

socialment actius. En aquesta etapa, la família i la institució escolar jugaran un paper preponderant com a agents de socialització. Però també adquiriran gran importància les relacions afectives i el contacte amb els amics i coetanis. L'estudi i la preparació professional serà l'eix principal al voltant del qual s'organitzi la vida quotidiana del jove i sobre el qual es construeixi el seu projecte de futur. La idea que un llarg procés d'estudi i formació els posarà en millors condicions per accedir a una feina s'esvaeix quan arri-

ben al mercat de treball i es troben a l'atur o amb una ocupació inestable.

La família en aquesta etapa adquireix un important paper de suport econòmic i afectiu, recer on pot recórrer per tal de cobrir les seves necessitats bàsiques.

El temps lliure apareixerà com un terreny per a les relacions d'amistat i les experiències grupals entre joves, per al consum de productes culturals i recreatius creats especialment per a ells (música, mitjans audiovisuals, bars, discote-

ques, etc.) però també, de vegades, per al consum d'alcohol i drogues.

Origen dels joves

Els joves que són objecte d'estudi tenen entre 15 i 25 anys i la major part són nascuts a la ciutat de Barcelona (87%). Si bé la població jove és majoritàriament barcelonina, no és així pel que fa als seus progenitors, una part important dels quals són immigrants de zones de la resta de l'Estat.

Més de la meitat acostuma a parlar el castellà com a llengua habitual (54%), tot i que en general tenen un alt nivell de

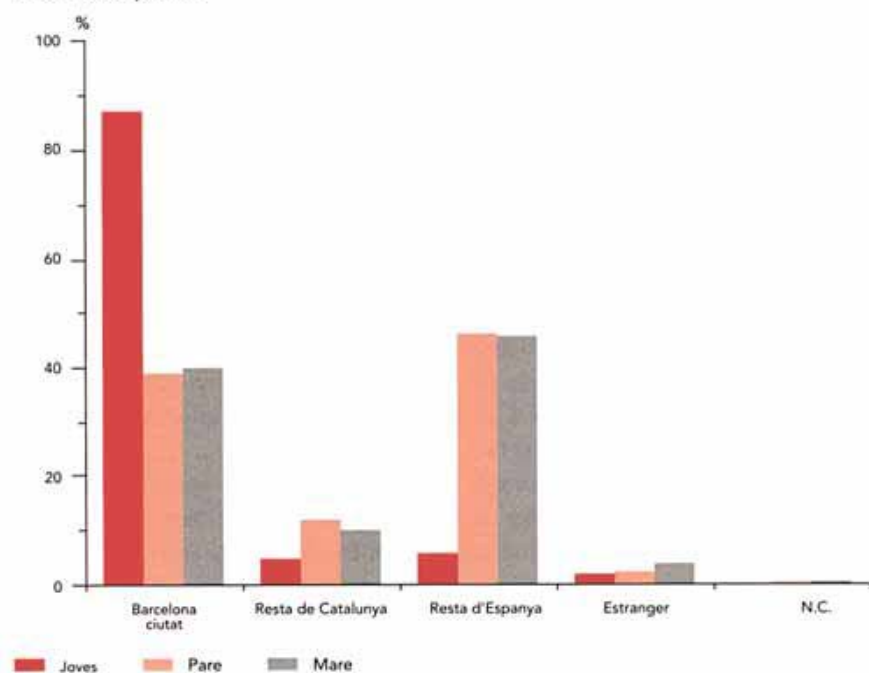
coneixement de la llengua catalana: el 99% l'entén i el 95% la llegeix.

L'escolarització ha estat segurament un dels principals mitjans per accedir al coneixement del català però la seva utilització apareix molt més lligada a l'origen i la llengua familiar. En el cas en què ambdós pares són originaris d'altres zones de l'Estat, només un 11% dels joves utilitzen el català com a llengua habitual; en el cas dels matrimonis mixtos té també més pes l'ús del castellà; els joves amb els dos pares nascuts a Catalunya parlen majoritàriament en català, però hi ha encara un 21% d'aquests que utilitzen el castellà com a llengua habitual.

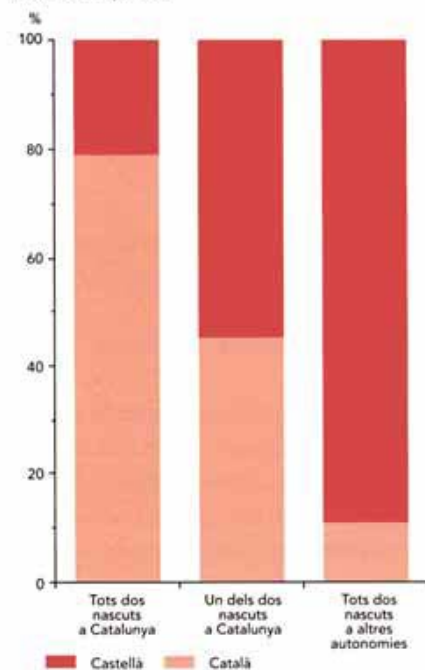
Viure amb la família

La majoria dels entrevistats viuen al domicili familiar, amb els seus pares i germans, en el si de famílies nuclears de 3 o 4 membres. Es mostren molt o bastant satisfets de la família (90%). Per a més de dues terceres parts dels joves aquesta constitueix l'aspecte més important de la seva vida, seguit dels amics i la parella. Més de la meitat opina que el benestar de la seva família és una cosa per la qual val la pena arriscar-se i que cal defensar. Així doncs, la família ocupa un paper central en la vida quotidiana dels joves, tant com a proveïdora de recursos

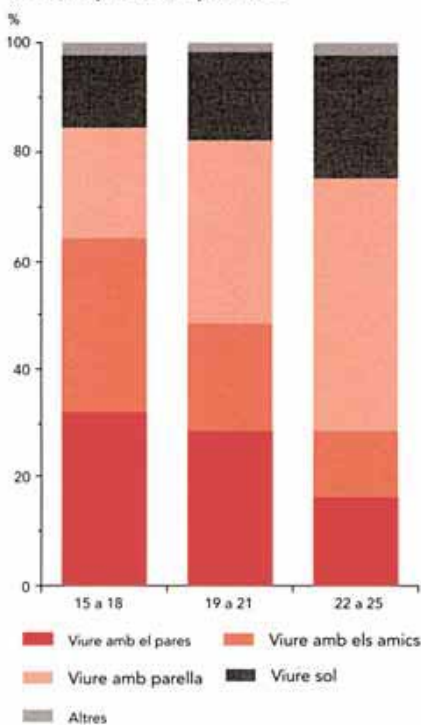
Gràfic 2
Lloc de naixement dels joves entrevistats i dels seus pares

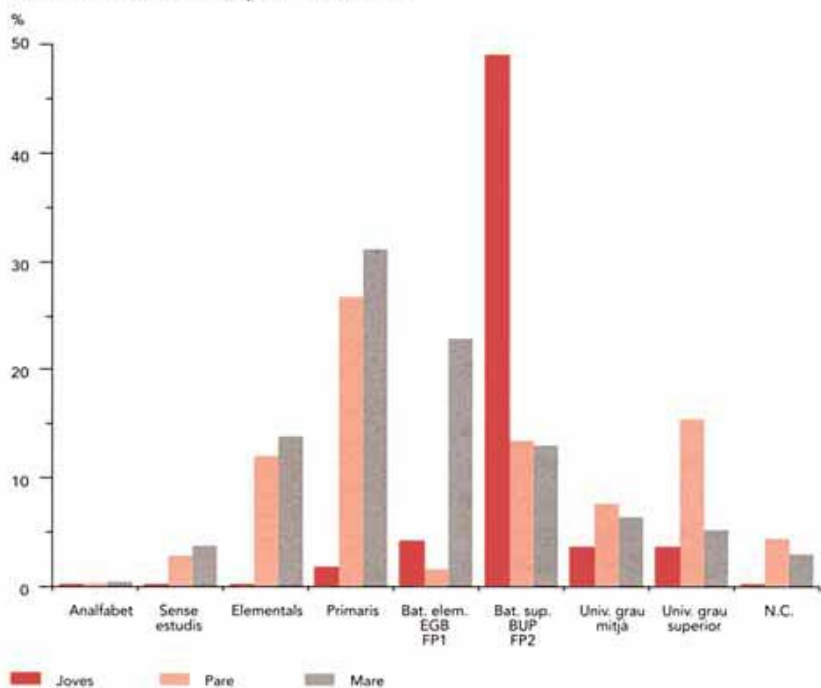
Gràfic 3
Llengua habitual dels joves i origen dels seus pares

Gràfic 4
Situació preferida per viure

Gràfic 5
Nivell d'estudis dels pares i els fills

com de valors, lligams i afectes.

La confluència de diferents factors, com l'allargament del temps de formació, les dificultats objectives d'inserció laboral i la impossibilitat d'accedir a una vivenda, expliquen en part el retard en el procés d'emancipació dels joves⁽³⁾.

La condició d'estudiant, les bones relacions familiars i la insuficiència econòmica fan posposar la marxa del jove de la llar d'origen. El 22% ni tans sols s'ha plantejat mai marxar de casa, al 23% no el preocupa gens independitzar-se i preocupa poc a un 21%. Poc més d'una quarta part es manifesta molt o bastant

preocupat per marxar de casa i prop d'un 10% diu que ja viu pel seu compte, perquè ho fa amb parella, amb amics o sol. Per als que es mostren més preocupats per aquest tema, les principals raons per no marxar de casa són els condicionants econòmics o el fet de trobar-se bé tal com estan actualment.

Malgrat que més del 50% diu que no s'ha plantejat marxar de casa o manifesta no preocupar-li gens, si poguessin escollir només el 25% optaria per viure amb els seus pares, a la resta els agradaria viure amb parella (el 33%), amb amics (21%) o anar-sen a viure sols (17%).⁽⁴⁾

La família no és només la institució que defineix i transmet la cultura, també transmet la condició social. L'extracció social de la família d'origen i els seus

(3) El debat sobre l'emancipació dels joves és antic. L'enfrontament generacional i l'experimentació de formes de convivència alternatives a la família que van posar de relleu els joves dels setanta sembla ser substituït, als anys vuitanta, per una major vinculació a la família. En l'enquesta encarregada l'any 1980 per l'ajuntament de Barcelona i realitzada per l'ICESB, dins l'enquesta dels Joves a Catalunya, ja es posava de manifest que el 95% dels joves entre 14 i 21 anys vivia amb la família (Els Joves a Catalunya, op. cit.).

(4) En l'enquesta de 1980, més de la tercera part dels joves entre els 14 i 21 anys voldria continuar vivint amb la seva família, al 25% els agradaria viure en parella, al 15% en grup de nois i noies i un 11% voldria viure sol.

components econòmics i culturals determinaran en gran mesura la inserció social i professional dels joves.

Pel que fa als nivells d'instrucció, entre un 15% i un 18% dels progenitors no tenen estudis i al voltant d'una tercera part només estudis primaris. Malgrat que per l'edat la majoria dels joves encara estudien, es pot dir que en general han estat escolaritzats més anys que els seus pares i ja superen els nivells assolits pels seus ascendents.

La mitjana de persones professionalment actives a les llars es de 1,71, pràcticament la meitat de les que les componen. Gairebé la meitat dels entrevistats tenen un dels seus progenitors treballant i més d'una tercera part ambdós. Segons els joves, el pare treballa en un 77% dels casos i la mare en un 45%. Una mica més d'una tercera part dels pares treballa a la construcció, la indústria o el transport, ja sigui com a operaris especialitzats o no. La presència de les mares es major en l'hosteleria, el servei domèstic o similar. En el ram del comerç i en el dels serveis administratius el percentatge de pares i el de mares és bastant semblant.

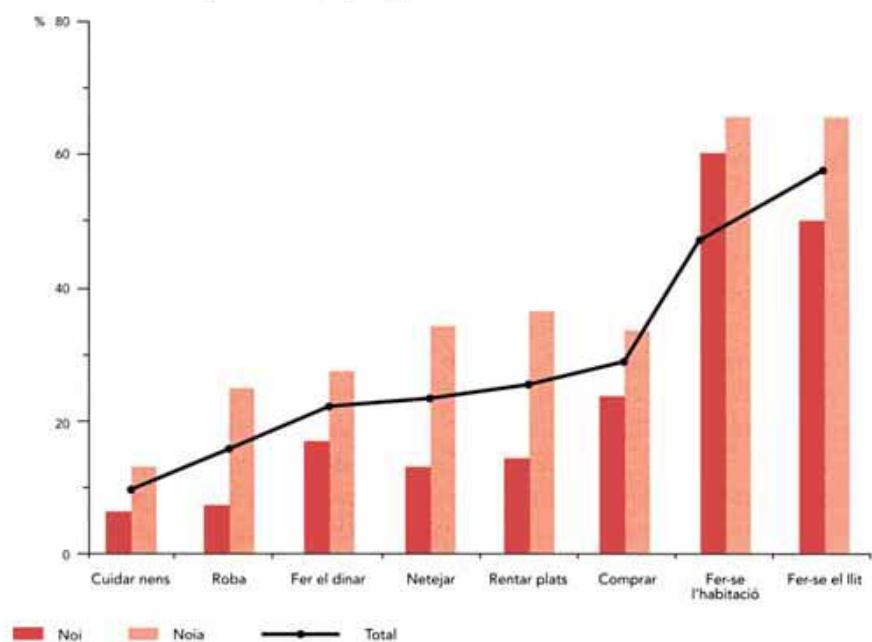
La mitjana d'ingressos familiars nets al mes és, d'acord amb les estimacions dels joves, de 255.728 pessetes i augmenta a mesura que ho fa el nombre de persones actives en el domicili familiar.

Els joves en general dediquen poc temps a les tasques domèstiques. Pel que fa a aquestes, depenen absolutament de la família i el pes específic recau en les mares. En un 64% són les mares les que

Taula 2
Realització de les tasques domèstiques segons sexe i l'ocupació dels pares

	Sexe		Ocupació dels pares			
	Noi	Noia	Treb. 2	Treb. 1	Treb. 0	Total
La mare	65	62,8	55,8	70,3	63,5	63,9
Entre tots	19,5	18,1	24,9	15,2	15,5	18,8
Jo mateix	6,7	27,6	15,9	14,5	27,1	16,9
Senyora de la neteja	10,7	10,2	16,4	7,9	4,4	10,5
La germana/es.	4,9	3,4	4	4,9	2,2	4,2
El pare	4,7	3,1	4,9	2,8	5	3,9
L'àvia	4,1	1,2	2,5	3	2,2	2,7
La parella	2	0,9	0,9	1,4	2,8	1,4
El germà	8	1,5	1,8	1	0	1,2
Altres	0,7	0,5	0,4	0,5	1,1	0,6

Gràfic 6
Dedicació a les tasques domèstiques per sexe

s'ocupen de les tasques de la llar. Només en un 10% de casos aquestes tasques recauen en un professional del servei domèstic.

Tan sols un 17% dels joves assumeix personalment les tasques domèstiques i d'aquest, el 80% són noies. En un 19% de casos les feines domèstiques són compartides per tots els membres de la llar, situació més freqüent quan ambdós progenitors treballen. Quan la mare i el pare porten una vida professionalment activa, semblen distribuir-se més igualitàriament les tasques dins el grup familiar, malgrat que augmenta també la contractació de servei domèstic.

Els joves, doncs, col·laboren poc. Fer-se el llit o endreçar l'habitació són les tasques a què dediquen més temps. A d'altres feines, com netejar i endreçar la casa, rentar, planxar o cosir la roba, fer el dinar o anar a comprar, no s'hi dediquen gens. A les llars on treballen ambdós progenitors, els joves semblen participar-hi més. Independentment de quina sigui la situació familiar o el tipus de tasca, sempre són les noies les que es dediquen més temps a les feines domèstiques. És només en tasques com endreçar l'habitació o fer-se el llit que la situació és més igualitària entre nois i noies.

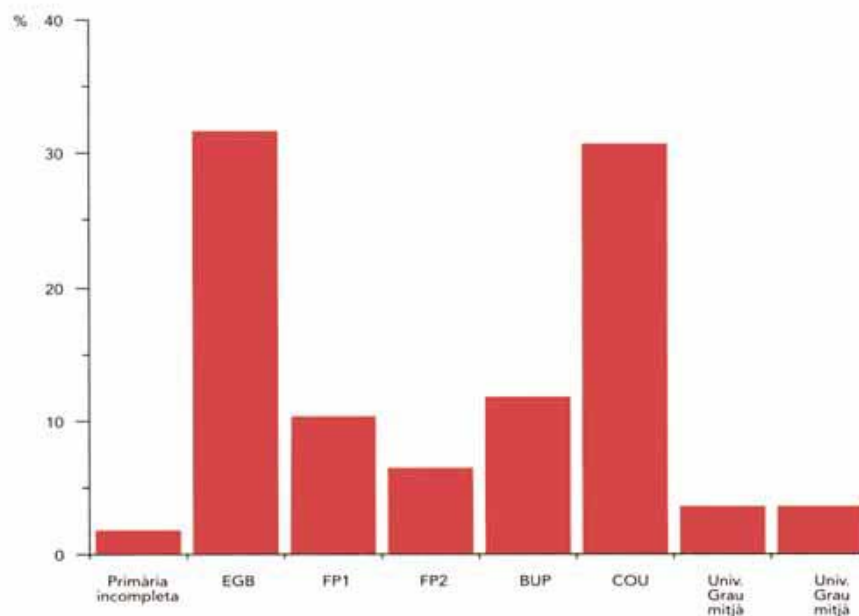
Els estudis

La vida quotidiana de la major part dels joves gira i es desenvolupa al voltant dels estudis. L'elecció i preparació professional constitueix element cabdal del seu projecte de vida. Els estudis aparei-

Taula 3

	Total	Sexe		Edat		
		Home	Dona	de 15 a 18	de 19 a 21	de 22 a 25
Només estudio	50,0	50,2	49,8	71,9	50,3	28,4
Estudio i treball	16,7	15	18,4	11,6	21,8	17,7
Treball i estudio	5,4	5,4	5,5	1,6	3,6	10,5
Només treball	15,8	17,3	14,3	7,7	11,2	27,3
Ni est. ni treb.	12,0	12,1	11,9	7,2	13	15,9
Nc.	0,1	0,2	0	0	0	0
Total	100	100	100	100	100	100

Gràfic 7
Nivell d'estudis acabats

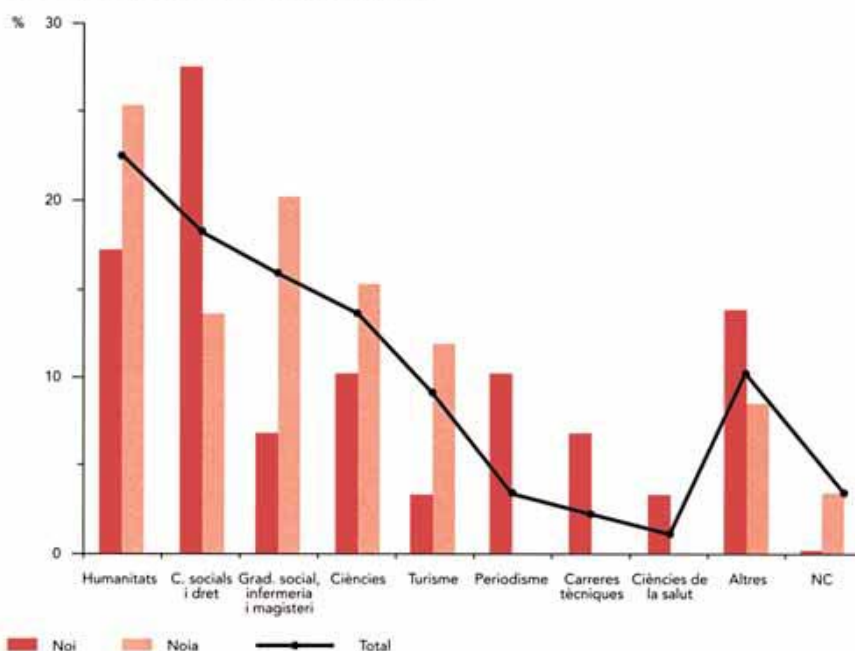
xen com un dels aspectes vitals més importants després dels relacionals i afectius (família, amics, parella i amor). La valoració dels estudis també es fa palesa quan la universitat apareix com una de les institucions que inspira més confiança.

Obtenir una titulació i assolir estudis de grau mitjà i superior és el principal repte per a molts joves i són bastants els que l'aconsegueixen. L'emancipació i l'assoliment de la independència del nucli familiar queden en segon terme davant aquest objectiu prioritari. Els joves compaginen els estudis amb la feina, generalment temporal i precària. És entre els que només treballen on es produeixen els més baixos nivells de qualificació, per l'abandonament precoç de l'escolaritat.

l'escolarització massiva d'aquesta generació suposa una millora dels nivells d'instrucció dels joves respecte a les generacions precedents. És en el camp de l'educació de les noves generacions on es guanya més terreny per a la igualtat entre els gèneres. Destaca l'augment de noies titulades superiors i la seva presència en carreres abans cursades majoritàriament per nois.

Els estudis tenen per als joves principalment un valor d'ús, ja que els dota dels coneixements i títols necessaris per obtenir una feina més bona i els situa millor per aconseguir l'èxit a la vida. Més de la meitat (52%) considera que els estudis són una forma d'obtenir títols i coneixements per trobar una feina millor i una tercera part (36%) creu que són una cosa que els agrada i els enriqueix personal-

Gràfic 8
Estudis universitaris dels entrevistats

ment. Només un 11% considera que són una obligació imposada o una manera d'omplir el temps⁽⁵⁾. Per a la majoria, per aconseguir l'èxit personal cal primer "tenir personalitat" (95%); però també hi contribueix "tenir estudis", "ser treballador", "tenir creativitat i iniciativa" i "saber adaptar-se a tot" (91%).

La major part dels joves estudien. El 50% sols estudia i el 22% compagina els estudis amb la feina (un 17% estudia i a més treballa i un 5% treballa i a més estudia). Només un 16% treballa de forma exclusiva i un 12% no té cap ocupació concreta actualment⁽⁶⁾.

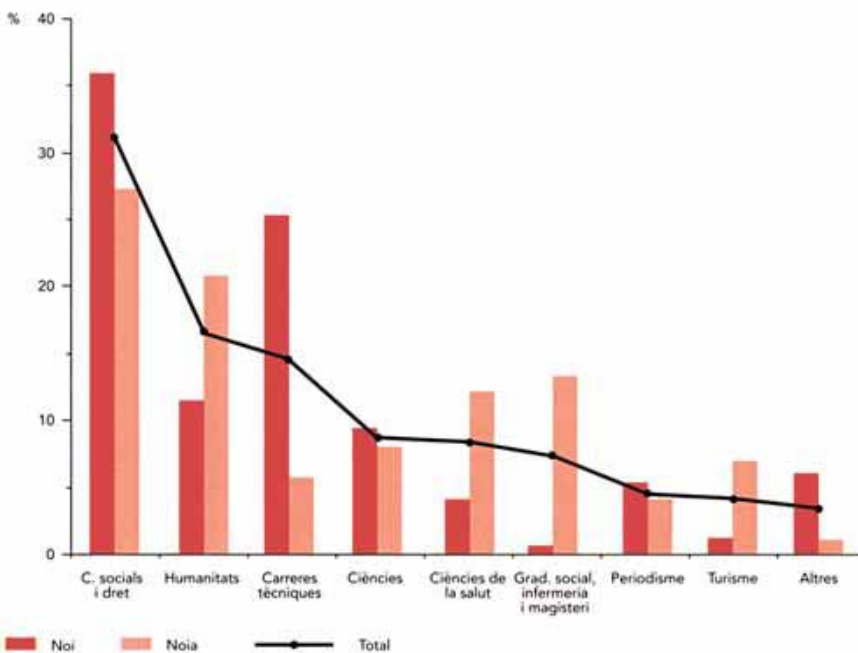
Els joves es troben a mig camí en el seu procés formatiu. El nivell d'estudis

assolit no es pot considerar encara el definitiu. La plena escolarització d'aquest grup de població suposa que no hi hagi pràcticament joves amb poca o nul·la

(5) Aquesta actitud utilitarista davant els estudis no és una cosa nova ni tampoc és específica dels joves. Marina Subirats, en unes reflexions al voltant de la joventut dels anys vuitanta, constata una actitud majoritàriament instrumental dels estudis entre els joves, que s'adequava als valors generals dominants al voltant de l'educació: "Els mòbils per estudiar són encara, fonamentalment, adquirir una competència en un àmbit determinat per poder arribar a exercir un treball interessant i ben remunerat". En: *La Joventut a la Catalunya dels 80*. - Barcelona: Diputació de Barcelona, 1993

(6) La generació dels noranta, com també la del vuitanta, es dedica fonamentalment a estudiar. En l'enquesta de 1980 realitzada entre joves de 14 a 21 anys, el 49,8% dels joves només estudia, un 25,2% compagina els estudis amb la recerca de feina o el treball, i el 16,8% només treballa. (Els Joves a Catalunya, op. cit.).

Gràfic 9
Estudis universitaris en curs (n=320)

instrucció. Una tercera part té el nivell d'EGB. El 28.5% té els estudis de FPI, FP2 o BUP acabats i una altra tercera part ha finalitzat el COU; un 10% ha enllestit els estudis universitaris.

Dels joves que estan estudiant (72%), una bona part continua la trajectòria fixada pels plans d'estudis. El 37% està cursant estudis universitaris, mentre que la resta es reparteix entre els que fan FP (14%), BUP (19%) i COU (11%). Ara bé, també n'hi ha que fan un altre tipus d'estudis, com a continuació dels seus estudis universitaris (doctorat, postgrau) o com estudis complementaris (idiomes, informàtica); dins aquest grup també hi ha joves que segueixen cursos

de l'INEM, arts plàstiques, oposicions, de preparació per la selectivitat, etc.

Per altra banda, un 28% no realitza cap curs a finals de 1992. D'aquests, la majoria té només un nivell d'ensenyament bàsic (40%) o formació professional (30%) i un 8% ja són tècnics mitjans o superiors.

Hi ha més nois titulats en ciències socials i jurídiques, carreres tècniques o periodisme; per contra, entre les noies abunden més les especialitats en humanitats o ciències i els estudis de grau mitjà amb un component pedagògic, assistencial o relacional important. Entre els actuals universitaris s'endeuina un canvi en l'elecció de les carreres univer-

sitàries respecte als ja llicenciats: ha augmentat el nombre de joves que vol especialitzar-se en ciències socials i jurídiques, en estudis de tipus tècnic i medicina.

Els joves superen els nivells d'estudis assolits pels seus ascendents i les noies van escurçant distàncies respecte dels nois. És rellevant el fet que darrerament les noies es decantin més que abans per carreres universitàries típicament masculines com ara, ciències socials i jurídiques o carreres tècniques. Entre els ja llicenciats hi ha més noies i també entre els que ara fan estudis universitaris.

Els joves fan estudis complementaris per millorar la seva qualificació, les noies alguna cosa més que els nois. Dues tercers parts dels joves (66%) han fet algun curs de formació no reglada, principalment han estudiat idiomes, però també informàtica i mecanografia. Actualment el 15% estudia idiomes. En aquest sentit cal mencionar que el coneixement d'idiomes es força generalitzat; destaca el coneixement de l'anglès, conegut per més del 80% dels joves, seguit del francès, conegut per un 40%.

Inserció en el mercat de treball

Els joves entre 15 i 25 anys es troben encara en ple procés formatiu, la seves irrupcions en el mercat de treball acostumen a ser eventuais i precàries. Malgrat l'accés a una major qualificació i especialització professional, es fa difícil preveure quins sectors del mercat seran els recep-

tors de les noves fornades d'estudiants. La inserció laboral dels joves es caracteritza per la compaginació dels estudis amb les ocupacions eventuals, els freqüents intervals d'atur i la precarietat de les condicions de treball (manca de contracte, contractació temporal, etc.).

Es detecta entre els joves una gran preocupació pel seu futur laboral quan consideren que la formació i els estudis són el pas previ per obtenir una feina i un lloc de treball millor; també quan consideren l'atur com el principal problema social.

Una quarta part dels joves reconeix estar apuntat al registre de l'atur; d'aquests només un 22% percep algun tipus de prestació econòmica. Els joves consideren greu "viure de l'atur sense buscar feina", però els aturats es mostren una mica més condescendents amb aquesta qüestió.

Un 38% dels joves treballa actualment, ja sigui amb dedicació completa o compaginant l'activitat laboral amb l'acadèmica. Gairebé una quarta part d'aquests joves treballa en serveis administratius de l'empresa privada o l'administració pública; el 17% ho fa al comerç, en professions tècniques el 13%, i un 12% ho fa, respectivament, en la construcció, la indústria i el transport o en l'hoteleria i els serveis personals. Els que estudien i a més treballen es dediquen a classes particulars, cangurs, etc.

Pel que fa al tipus de professió i en relació amb els seus pares, s'observa un creixement considerable dels serveis administratius de l'empresa pública i priva-

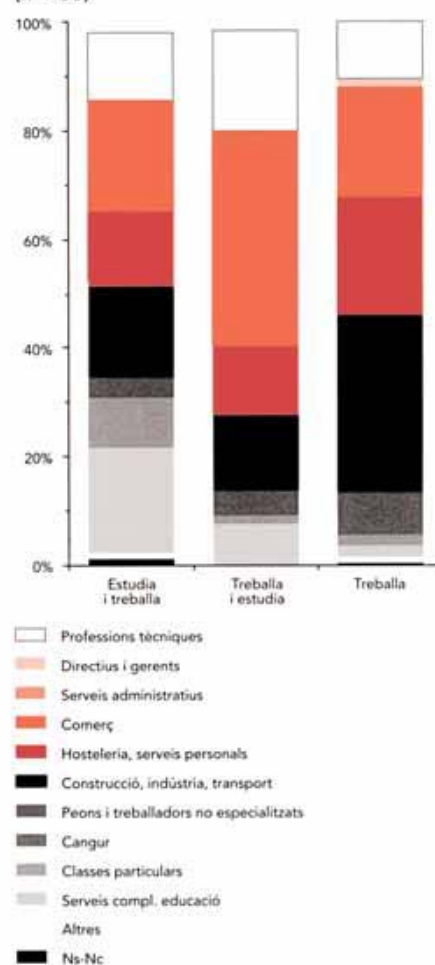
da, especialment en el cas de les noies. També es detecta una disminució –en relació amb el pare– del nombre de nois en el ram de la construcció, la indústria i el transport.

Entre els que tenen com a ocupació única el treball s'observa que una major proporció exerceix professions de tipus manual i dels que té com a nivell d'estudis l'ensenyament general bàsic o la formació professional. En canvi, entre els que continuen ampliant la seva formació hi ha un major predomini de les professions tècniques i dels joves que treballen en els serveis administratius. La major part dels joves que treballen ho fa per compte d'altri, només un 13% ho fa per compte propi i un 7% al negoci familiar.

Les formes de contractació donen fe de la inestabilitat i la precarietat de la inserció laboral dels joves. Més d'una quarta part dels joves que treballen ho fan sense contracte i abunda el contracte temporal per sobre de l'indefinit. Una tercera part dels joves amb contracte temporal el té per un any i una altra tercera part per sis mesos. Hi ha un 20% de joves amb contractes per sota dels 6 mesos i un 10% amb una durada superior a l'any.

En el cas dels joves amb contractes indefinits, hi ha una proporció important de joves entre els 22 i 25 anys que només treballen i que tenen com a nivell d'estudis la formació professional. Els que treballen sense contracte es troben entre els joves de 15 a 21 anys i les noies, i aquells que treballen en el ram del comerç, l'hoteleria, els serveis personals i similars.

Gràfic 10
Ocupació laboral vs. la situació actual dels joves (n=455)

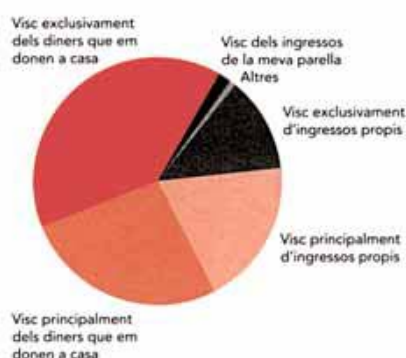

Si bé en els estudis les noies semblen haver aconseguit cotes d'igualtat com els nois, on tornen a aflorar les diferències entre ambdós sexes és en el món laboral. La idea que amb millor qualificació aconseguiran millors oportunitats en el mercat de treball es torna

Gràfic 11
Tipus de contracte
(n=393)

Gràfic 12
Els joves i les seves fonts d'ingressos

Taula 4
Mitjana de diners disponibles el mes (PTA)

Mitjana	32.830
Sexe	
Noi	35.241
Noia	30.266
Edat	
De 15 a 18 anys	12.930
De 19 a 21 anys	29.537
De 22 a 25 anys	55.791
Ocupació	
Estudia	14.962
Estudia i treballa	39.188
Treballa i estudia	73.035
Treballa	68.183
Ni est. ni treb.	32.742

una mena de miratge. Les noies treballen més sovint en condicions laborals precàries, a temps parcial i sense contracte.

Per gairebé la meitat dels entrevistats treballar significa guanyar diners per viure i, per més d'una quarta part, una forma de realitzar-se personalment. En general, d'un lloc de treball l'aspecte que més valoren els joves és el sou, seguit a distància de les bones relacions amb els companys. Les noies i els que estan desocupats actualment valoren més la seguretat.

Els que consideren el sou o les condicions laborals com els elements més importants en una feina opinen amb més freqüència que el treball és una forma de guanyar diners per viure (més els nois, els que treballen o els que estan desocupats). Els que donen prioritat a les relacions personals entre companys són més del parer que la feina és una forma de participar en la vida social (més les noies, els estudiants, els llicenciats i els

catòlics) i els que sobrevaloren el fet de tenir responsabilitats o iniciativa són de l'opinió que és una forma de realitzar-se personalment o també de participar en la societat (més els joves amb un alt nivell d'estudis).

Els que treballen es mostren contents del tipus de feina, de les condicions laborals, de les relacions professionals i de les responsabilitats; en canvi no estan tan contents amb el sou i les possibilitats d'ascens.

Recursos econòmics

En general és la família la principal font d'ingressos i recursos econòmics dels fills. Per al 66% dels joves la família és la que es fa càrrec de les despeses dels fills (en un 38% dels casos es fa càrrec de tot i en un 27% aporta la part més important dels ingressos), un 19% dels joves viu principalment dels seus ingressos amb alguna ajuda i només un 13% viu

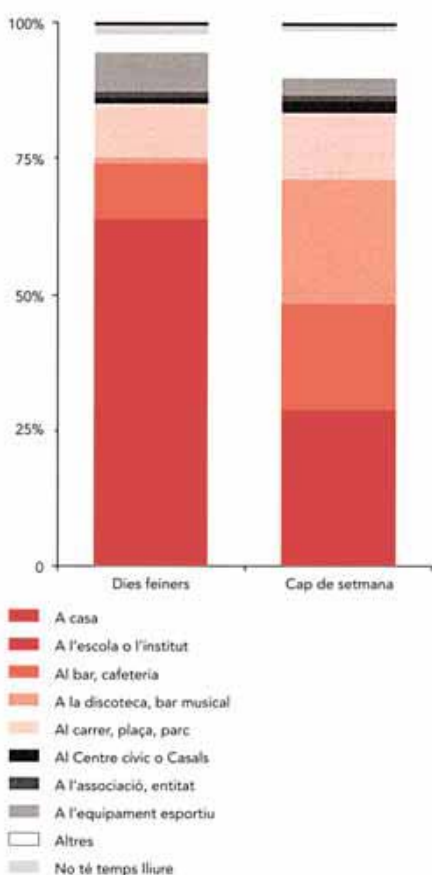
exclusivament d'aquests. A mesura que l'edat augmenta, la família deixa de ser la font d'ingressos més important i la feina passa a ocupar el seu lloc. Els joves que treballen viuen en un 47% dels casos exclusivament dels seus ingressos. Habitualment tots els seus guanys són per a ells, però també n'hi ha que en dona una part a la seva família.

Dels que manifesten tenir ingressos propis, aquests provenen del treball en un 53% dels casos, de l'estalvi o la inversió en un 20% dels casos i del treball esporàdic el 17%. Són pocs els ingressos provinents de subsidis d'atur (5%) o beques (1%).

La mitjana de diners disponible al mes és de 32.830 pessetes. Aquesta quantitat augmenta a mesura que es van fent grans (entre 22 i 25 anys la mitjana arriba a les 55.791 ptes) i varia en funció de la situació laboral. Els nois disposen de més diners que les noies.

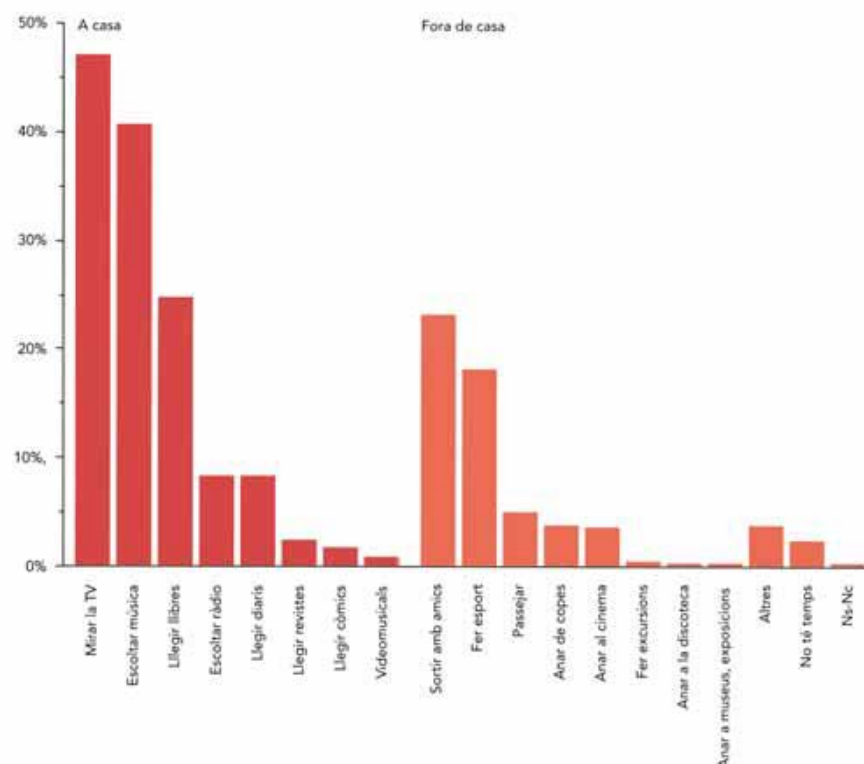
Més de la meitat (un 56%) es tro-

Gràfic 13
Lloc on passen els joves el seu temps lliure

ben satisfets de la seva situació econòmica, enfront del 44% que es manifesta poc o gens satisfet. Els diners no ocupen un lloc preferent entre els aspectes més importants per als joves. Malgrat tot, subsisteix una visió generalitzada que el treball és un mitjà de guanyar diners per viure, que tenir estudis significa una forma d'obtenir títols i coneixements per trobar una millor feina, i que el sou n'és un dels aspectes més importants.

Gràfic 14
Activitats de lleure a casa i a fora de casa els dies feiners

L'ocupació del temps lliure

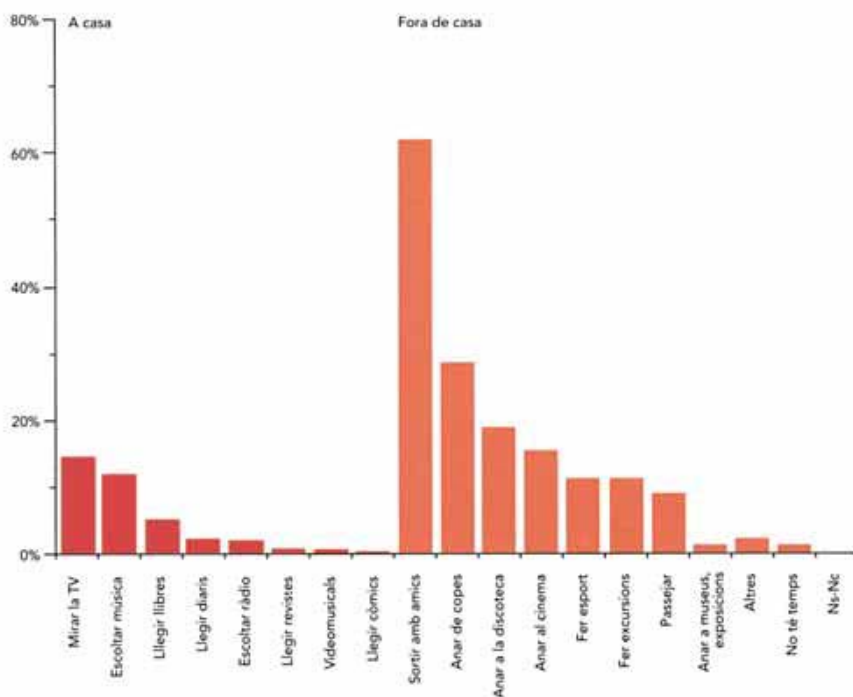
Els joves distribueixen el temps entre els estudis, el treball i l'esbarjo. La major part dels joves organitza la seva vida quotidiana al voltant del temps d'estudi, i el temps lliure apareix durant la setmana com la continuació d'aquest, com un temps per al descans, per a un lleure individual i privat, a casa principalment. És durant els caps de setmana quan el temps lliure sembla adquirir una connotació de gresca i esbargiment. Les activitats de lleure tenen llavors un caire

fonamentalment relacional. Les estones de lleure són l'espai per al desenvolupament de les relacions de grup, la trobada amb els amics, l'experimentació de les relacions afectives i de parella.

La importància que els joves donen al temps lliure és molta menys del que hom podria suposar en un principi. Dintre del seu ordre de prioritats l'oci ocupa una de les darreres posicions.

Per terme mitjà, els dies feiners disposen d'unes 5 hores i els caps de setmana d'unes 16 hores; només els joves sense cap ocupació concreta disposen de

Gràfic 15
Activitats de lleure a casa i a fora de casa els caps de setmana

totes les hores entre setmana. Durant els caps de setmana, un 1% manifesta no tenir temps lliure; un 10% menys de 6 hores, un 34% tot el dissabte i el diumenge, i gairebé una cinquena part d'un dels dos dies sencers.

Majoritàriament els joves passen el temps lliure a casa, sobretot els dies feiners (77%), però també els caps de setmana (42%). Si no són al domicili familiar són amb els amics. Els llocs habituals de trobada són la mateixa escola/institut, el bar o el carrer. La discoteca és un lloc de divertiment de cap de setmana sobre-

tot entre els de 15 a 18 anys, a mesura que es fan grans prefereixen asseure's en un bar o una cafeteria.

Durant la setmana les activitats d'oci més habituals són veure la televisió i escoltar música, i també llegir. La lectura de llibres és una pràctica força habitual, en contra del que s'acostuma a pensar. Quan surten entre setmana és per anar amb els amics o fer esport. Algunes activitats que durant la setmana acostumen a omplir les estones de lleure queden en un segon terme el cap de setmana, però no desapareixen (televisió,

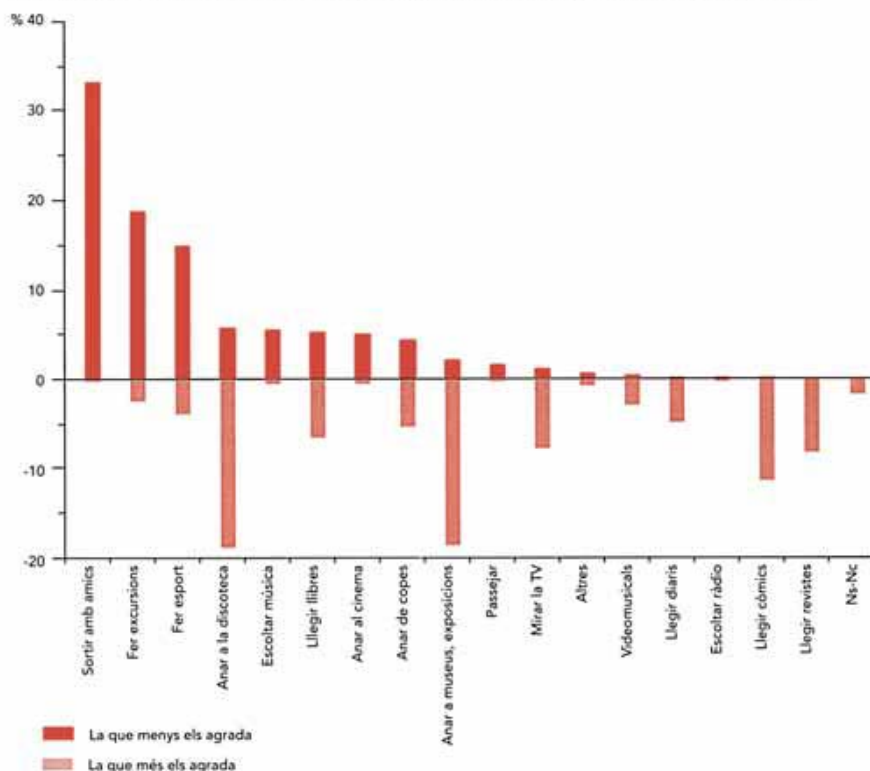
música, llibres). D'altres s'intensifiquen, com són el sortir amb amics, anar de còpes, a la discoteca, al cinema o d'excursió. L'esport no es practica tant els cap de setmana.

En general demostren poc interès per les activitats amb un component cultural important, com anar a museus o exposicions. En canvi, el cinema és una activitat que inclouen en el repertori, sobretot les noies i els titulats universitaris. A mesura que augmenta el nivell d'estudis disminueix l'interès per la televisió i la discoteca. Les relacions de parella semblen introduir un cert canvi en les pautes de lleure, perquè els que tenen una parella estable acostumen a anar més al cinema, a passejar i d'excursió.

Globalment, el que més els agrada és sortir amb els amics, seguit de les excursions i l'esport, activitats ambdues també amb un important component relacional. Les activitats que els agraden semblen ser les que més fan, excepte en el cas de veure la televisió, que no captiva el seu interès i, en canvi, és la més habitual. Lluny del que es pensa, el que menys els agrada, al costat d'anar a museus i exposicions, és anar a les discoteques i llegir còmics i revistes.

La major part dels joves se'n van de vacances a l'estiu. En les darreres vacances va marxar el 75% i una quarta part es van quedar a Barcelona, per algun tipus d'impediment o manca de recursos. El 40% va passar uns dies de vacances en algun indret de l'Estat espanyol, un 36% en algun indret de Catalunya. Un 15% dels joves va viatjar a països estrangers, so-

Gràfic 16
Les activitats de lleure que més els agraden i les que menys els agraden

Taula 5
Pertinença a associacions (1)

Tipus d'associacions	Abans	Ara	Simpatia per una associació
Club esportiu	46	22,8	18,3
Excursionista	13,6	1,8	14,1
Religiosa	8,8	2,3	0,7
Cultural	5,2	2,3	4
Partit polític	1,8	1	2,7
Sindicat	0,9	0,4	0,2
D'ajuda al Tercer Món	1,3	0,8	13,9
Humanitària	2,5	1	8,8
De joves	4,6	1,3	7,1
De veïns	0,9	0,5	0,4
D'estudiants	5,1	1,8	1,5
Pacifista	0,3	0,2	2,2
Ecologista	2,1	8	15,2
Feminista	0,2	0	7
Professional	0,7	0,8	1,3
Esplai	19,8	1,9	4,6
Casal de joves	7,5	1,8	2,9
Altres	1,1	1	1,3
Cap	28,1	65,2	40,9
Ns-Nc	0,3	0,2	13,6

(1) L'entrevistat podia respondre més d'una associació

bretot de la CEE.

L'experiència associativa és un component important de la història personal de molts joves barcelonins, el 71% dels quals han format part d'alguna entitat o associació durant la seva infantesa o adolescència (un 46% d'un club esportiu, un 20% d'un centre d'esplai, un 14% d'una entitat excursionista, un 9% d'una entitat religiosa, un 15% d'una entitat cultural, i d'una associació d'estudiants un altre 5%). Actualment, però, només un 34,4% està associat, principalment a

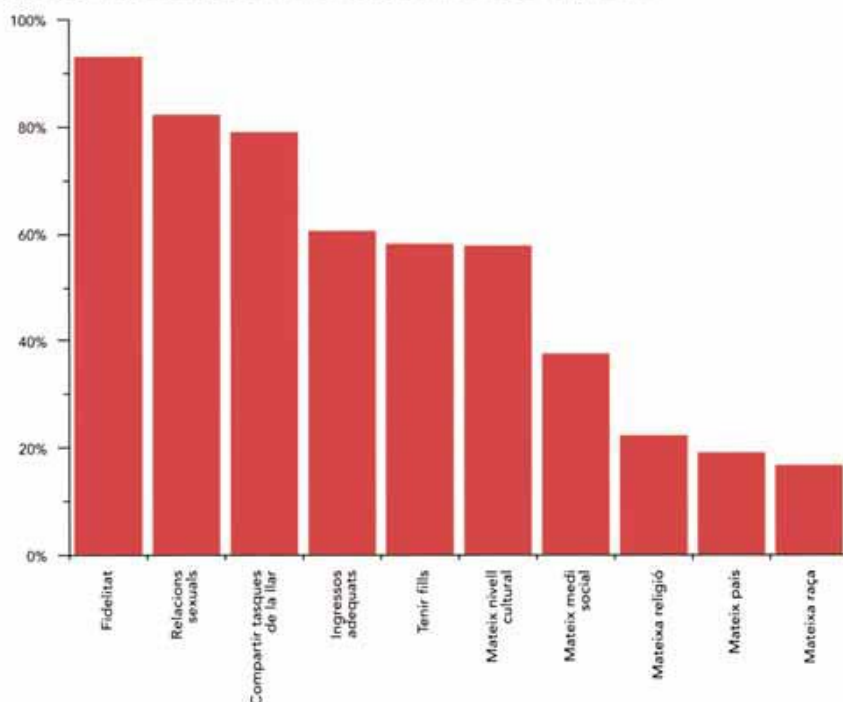
clubs esportius (el 23%) seguits a distància per les entitats culturals, religioses, juvenils, casals, etc⁽⁷⁾.

Molts joves manifesten, però, que els agradaria formar part d'alguna associació (només un 40% manifesta obertament que no li agradaria). L'atracció pels clubs esportius es torna a fer palesa en les preferències dels joves, però apareix també l'interès per les associacions d'ajuda al Tercer Món o d'ajuda humanitària (un 23%) i per les ecologistes (un 15%). També semblen estar interessats a

pertànyer a una entitat juvenil o centre excursionista.

(7) En l'enquesta esmentada en la nota anterior, el 37,1% formava part d'alguna associació, sent en aquest cas les associacions esportives, les entitats d'esplai, les culturals o les cívicoc-socials les que arrellegaven més joves. En l'enquesta realitzada el 1989 per l'entitat 2000 Jove, sobre una mostra de 1.600 joves de Barcelona, entre els 15 i els 25 anys, en formava part el 32%. També llavors es feia palesa la importància de l'associacionisme esportiu. (2000 Jove: L'Associacionisme dels Joves. -Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Projecte Jove, 1989.)

Gràfic 17
Aspectes importants per al bon funcionament de la parella

La parella i les relacions sexuals

Després de la família i els amics, la parella i l'amor són els aspectes més importants. Quan se'ls demana en quina situació els agradaria viure, una proporció important voldrien viure amb la parella. A més, les relacions de parella es manifesten aviat. Comencen a aparèixer entre els 15 i 18 anys i es consoliden amb l'edat. La major part dels joves mantenen en l'actualitat algun tipus de relació afectiva amb una altra persona, sigui

aquesta més o menys estable. La meitat dels joves entre 22 i 25 anys manifesten tenir parella estable.

Enfront del 40% que diu no tenir cap relació afectiva, el 36% té una relació estable, amb o sense convivència (6% i 30% respectivament), un 11% manté una relació que encara no considera estable i un 13% manté una relació passatgera. Entre les noies i els més grans és més freqüent tenir parella estable.

La satisfacció en la relació afectiva és assenyalada per més de tres quarts

parts dels entrevistats. El grau de satisfacció augmenta entre els que tenen una parella estable.

Segons el seu parer, la fidelitat és el més important per al bon funcionament de la parella; tot seguit apareixen les relacions sexuals satisfactòries i el fet de compartir les tasques de la llar. Aquesta darrera qüestió és més important per a les noies, com també la fidelitat i el fet de tenir fills. Tenir les mateixes creences religioses i ser del mateix país o raça en general apareixen com poc o gens rellevants; adquireixen, però, una certa importància a mesura que augmenta l'edat.

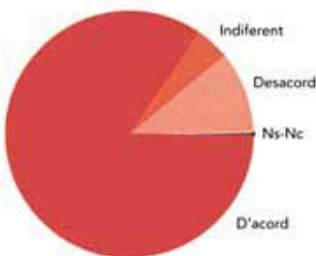
La meitat dels entrevistats (52%) afirma haver tingut alguna relació sexual completa (només un 5% no respon a aquesta qüestió). Per a aquests, l'edat mitjana d'inici de les relacions sexuals se situa al voltant dels 18 anys. A mesura que augmenta l'edat ho fa també el nombre dels joves que han mantingut una relació sexual: un 21% dels de 15 a 18 anys, un 59% dels de 19 a 21 anys i un 76% dels majors de 22 anys. El preservatiu és l'anticonceptiu més usat (71%), seguit de la pastilla (35%). Amb l'edat augmenta l'ús de la pastilla en detriment del preservatiu.

La major part dels joves es mostren oberts i permissius davant els comportaments sexuals, respecten la llibertat individual i la lliure elecció pel que fa als aspectes que tenen relació amb la vida sexual.

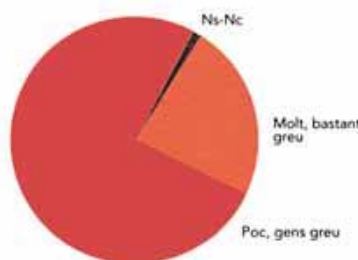
La majoria està d'acord amb la llibertat sexual (més del 80%), es manifesta d'acord amb la despenalització de l'avortament (72%) i consideren que la millor

Gràfic 18
Ètica sexual

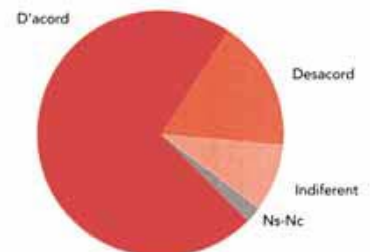
Llibertat sexual

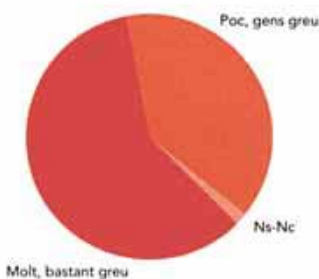
Relacions homosexuals

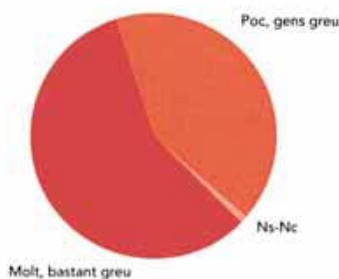
Despenalització de l'avortament

Adulteri

Prostitució

política respecte a l'avortament és la lliure elecció individual (72%) .

En general, accepten les relacions homosexuals el 76% considera poc o gens greu mantenir relacions homosexuals), però no tant l'adulteri o la prostitució, que són considerades conductes greus per a més de la meitat dels joves.

El consum de tabac, alcohol i altres drogues

La salut és un dels aspectes de la vida que els joves valoren més satisfactoriament. El 90% dels joves se senten sa-

tisfets de la seva salut (el 31% es manifesta molt satisfet i el 57% ho està bastant).

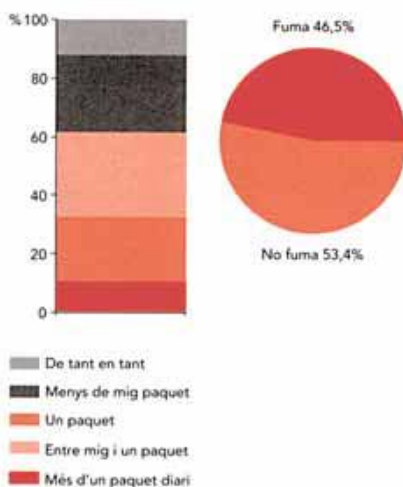
Gairebé la meitat dels joves fuma (47%) i el més habitual és consumir entre mig i un paquet diari. Hi ha més fumadores que fumadors, però els nois en fumen més quantiat. A més edat augmenta el consum de tabac.

El consum de tabac, doncs, és habitual entre els joves, però una bona part es mostra a favor de limitar el fet de fumar en llocs de concurrència pública. Hauria d'estar prohibit (20%) o limitat (39%), segons l'opinió més de la meitat dels joves. Un 36% dels joves ho deixa a

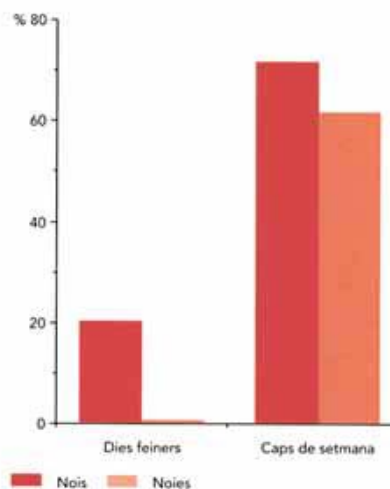
la lliure elecció de cadascú. La major part de fumadors (53%) opina que fumar en llocs públics ha de partir d'una decisió individual, opinió que es compartida només pel 20% dels no fumadors.

Per altra banda, el consum d'alcohol sembla estar molt relacionat amb els hàbits de lleure durant el cap de setmana. La majoria (85%) no beu alcohol els dies feiners, però sí que en beu el cap de setmana (67%). La cervesa és la beguda més habitual, encara que els caps de setmana augmenta bastant el consum de combinats. Entre els que beuen, la mitjana de gots és de 2 per a totes les begudes i no

Gràfic 19
Consum de tabac

Gràfic 20
Consum d'alcohol

Taula 6
Joves que han provat en alguna ocasió droga

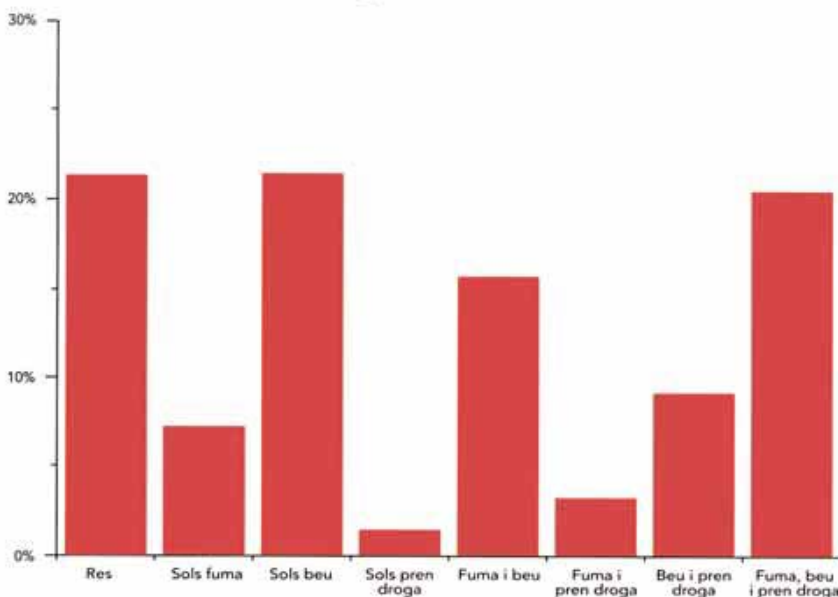
	Nois	Noies	Total
Porros	42,2	25,1	33,8
Cocaïna	12,2	5,6	9
Heroïna	1,5	0,3	0,9
Inhalants	5,4	1,2	3,3
Pastilles	6,4	4,6	5,5

més es sobrepassa en el cas de la cervesa i els combinats. En canvi, durant els caps de setmana la mitjana de gots és superior a 2 per a totes les begudes i sobrepassa els 3 gots en el cas de la cervesa. La quantitat d'alcohol consumit sembla ser menor entre les noies.

Una tercera part ha provat alguna vegada porros, marihuana o haixix i almenys un 9% la cocaïna. Un 6% ha pres pastilles o fàrmacs i un 3% reconeix haver usat inhalants. Els nois més que les noies i, a mesura que augmenta l'edat, també ho fa el nombre de joves que han provat aquestes substàncies. Actualment un 7% dels joves manifesta prendre drogues, principalment porros, haixix o marihuana.

La droga és un dels problemes que més preocupa la joventut després de l'atur. La despenalització és rebutjada per més de la meitat dels joves (51%) enfront del 32% que s'hi mostra d'acord. Majoritàriament prohibirien (44%) o limitarrien (23%) el consum públic de drogues, però fumar porros ho deixen a la lliure elecció de cadascú (68%). L'acord per la despenalització i l'acceptació del

Gràfic 21
Consum de tabac, alcohol i droga

consum en públic de drogues augmenta sensiblement entre els que n'han provat alguna.

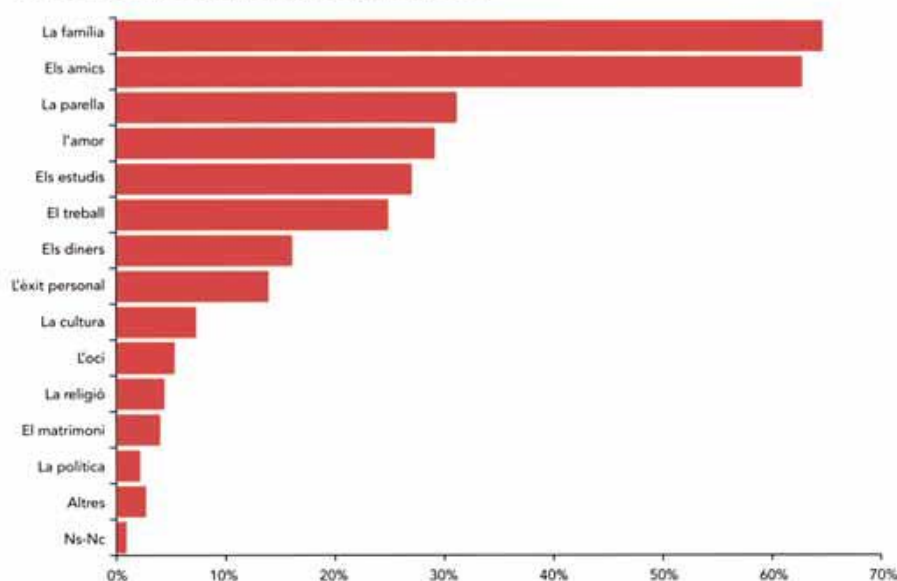
Una cinquena part de la població entrevistada no consumeix tabac ni alcohol ni ha consumit droga. Gairebé sempre el consum de droga va acompanyat del consum d'alcohol o de tabac o d'ambdós a la vegada. En canvi, una part important de la població jove consumeix alcohol, especialment durant els caps de setmana, però no altres substàncies.

Els valors i les actituds davant del món

Els joves entre 15 i 25 anys situen en primer terme, en la seva escala de preferències, els aspectes afectius i relacionals per sobre d'aspectes materials i formals. Consideren la família i els amics com els aspectes més importants de la seva vida, seguits de la parella i l'amor. Sembla, doncs, que es revaloritzen, en general, tots aquells aspectes que tenen relació amb l'afectivitat i la privacitat. Davant la inestabilitat exterior, la privacitat suposa un recer on es troba suport i el sentiment de pertinença i seguretat a través de les relacions entre els coetanis o les de parentiu.

Després de les afectivitats i les relacions primàries, els joves valoren els aspectes que configuren la seva vida quotidiana i el seu projecte de futur: els estudis, la feina, els diners i l'èxit personal. L'oci, lluny del que hom pot pensar, ocupa unes de les últimes posicions, com també la política i la religió. La família,

Gràfic 22
Aspectes importants en la vida dels joves

font de recursos materials i de suport afectiu, és reconeguda pels joves com una de les principals institucions socials.

El sentiment religiós

Els joves, en general, no donen importància a la religió. És l'aspecte més important només per al 3%, i un 4% considera que la llibertat religiosa és una cosa que val la pena defensar. Però a l'hora de manifestar el sentiment religiós la majoria donen alguna resposta. Una gran part es declara creient (62%) i més d'una tercera part no creient. Entre els primers hi ha una minoria catòlica practicant (10%), una majoria no practicant (49%) i un nombre molt reduït que pertany a al-

tres comunitats religioses (3%). S'observen diferències entre sexes en relació al sentiment religiós, i tant entre els catòlics practicants com entre els no practicants hi ha un major nombre de noies (un 5,6% i un 10,2% més, respectivament).

La major part considera que els seus progenitors són catòlics no practicants. Quan es relacionen les dades dels pares i dels fills es constata una menor religiositat per part d'aquests últims.

Més del 40% del jovent es mostra indiferent en relació amb l'església i una tercera part en desacord, però aquesta actitud sembla supeditada al sentiment religiós. La major part dels catòlics practicants estan d'acord amb l'església i molt pocs mantenen una actitud crítica.

Els no practicants o no creients revelen indiferència o discordança vers aquesta institució. També s'observen relacions entre la posició ideològica i el sentiment religiós: els no creients apareixen més situats a l'esquerra en l'eix ideològic.

Problemàtica social

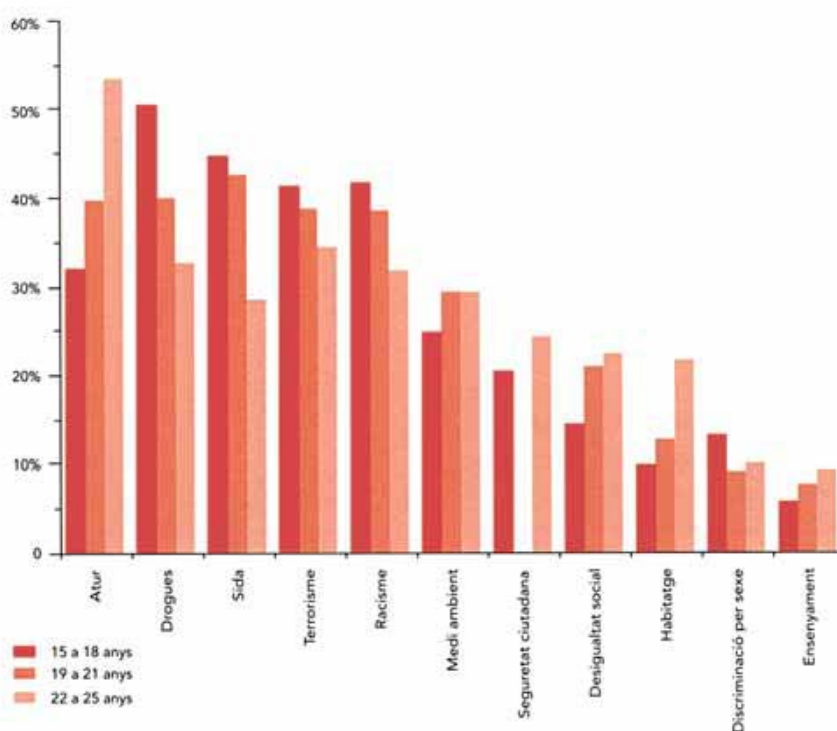
Malgrat que els joves anteposen aspectes vivencials i personals, no són indiferents als problemes que els envolten; principalment aquells que els poden afectar o els afecten directament (l'atur, les drogues, la sida, etc.) i en segon terme els que són objecte de preocupació social (terrorisme, racisme, etc.). Davant d'una relació d'11 problemes socials, els joves responen per ordre de més a menys preocupació: l'atur, les drogues, la sida, el terrorisme i el racisme (entre un 42% i un 37%); a més distància, la degradació del medi ambient (el 28%), i en darrer terme la seguretat ciutadana, la desigualtat social, l'habitatge, la discriminació per sexe i l'ensenyament.

S'observen diferències entre els joves en funció de l'edat, el sexe i la posició ideològica:

- Les noies es mostren més sensibles davant la discriminació per raó de sexe, per la sida o el terrorisme; els nois, per l'habitatge i la seguretat ciutadana.

- Els més joves semblen més preocupats per les drogues, el terrorisme, el racisme i la sida; mentre que entre els més grans augmenta el neguit vers l'atur, l'habitatge, el medi ambient i les desigualtats socials.

Gràfic 23
Preocupació vers els problemes socials segons l'edat dels joves

- Els que se situen al centre dreta o a la dreta de l'escala ideològica es manifesten més preocupats que els altres per problemes com la seguretat ciutadana o el terrorisme; els que se situen en posicions més d'esquerres, pel racisme, les desigualtats socials o el medi ambient

Intolerància i permissivitat

Els joves no són aliens ni indiferents a les normes socials que han de regir l'organització de la vida col·lectiva. Són crítics davant de les institucions (religioses, polítiques, militars...), però accepten les

normes de convivència, especialment les que afecten la vida social. No van globalment contra les normes que la regeixen. No s'inhibeixen davant els comportaments que poden afectar la col·lectivitat; al contrari, si cal manifesten obertament el seu desacord. Consideren que algunes conductes s'han de prohibir o limitar, però accepten, per a d'altres, la lliure elecció individual. Es mostren a favor de la no intervenció de les institucions en certs comportaments, però per a d'altres es mostren en contra de la despenalització. Per les qüestions que afecten la vida privada semblen més a favor de la lliber-

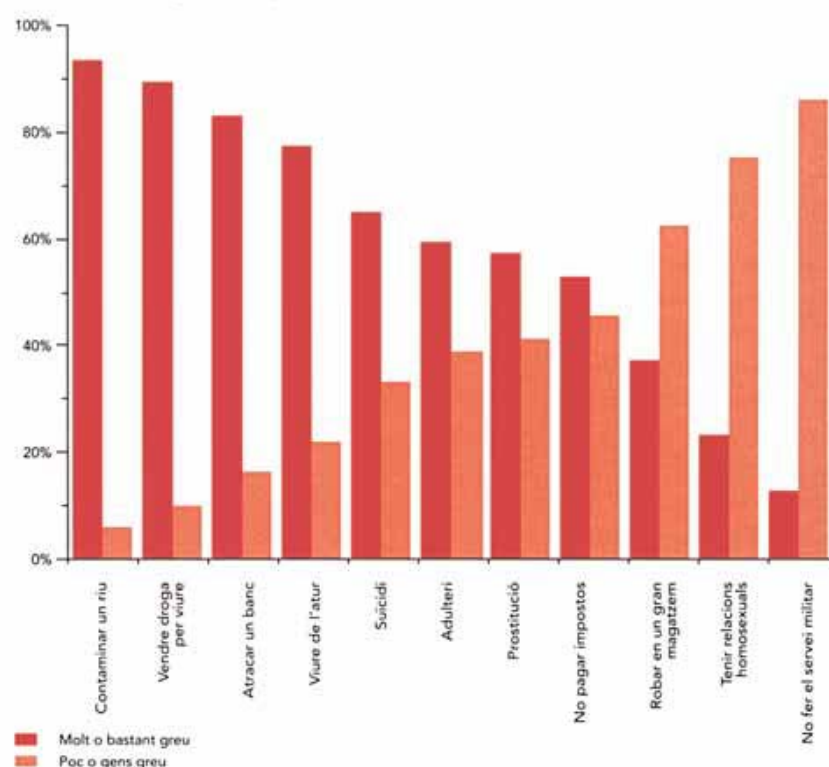
tat individual (fumar porros, mantenir relacions homosexuals, etc.), mentre que semblen més intolerants davant d'aquelles que afecten la vida pública (consum públic de drogues, contaminació ambiental, etc.).

Pel que fa a les de caràcter públic, s'observa que la pràctica totalitat dels joves considera inadmissible el fet de contaminar un riu. En aquest sentit, també la majoria prohibiria o penalitzaria el fet de llençar brossa al carrer. Les mesures restrictives per fumar en llocs públics tenen igualment suport.

També es mostren molt servers amb aquells comportaments poc honestos o que estan relacionats amb l'obtenció de diners per vies il·lícites com poden ser "vendre droga per viure", "atracar un banc" o "viure de l'atur sense buscar feina". Davant del frau fiscal les opinions estan dividides en dos bàndols –els que ho consideren molt o bastant greu i els que són més tolerants–, el que porta a pensar en una confrontació soterrada entre diferents codis morals pel que fa al pagament d'impostos.

Respecte a aquelles qüestions relatives a l'ètica sexual i el control personal de la pròpia vida es detecta una major flexibilitat moral. Si la majoria de joves es manifesta d'acord amb la llibertat sexual i les relacions homosexuals, també la majoria opina que l'avortament ha de partir d'una decisió individual. Pel que fa a la prostitució i l'adulteri hi ha divisió d'opinions. Així doncs, són relativament permissius en allò que és personal i restrictius en allò que afecta l'espai públic,

Gràfic 24
Valoració d'alguns comportaments

l'ordre i la higiene social.

Les noies estan més a favor d'una política restrictiva en aquelles qüestions en què es posa en joc, directament o indirectament, la salut de l'individu (consum públic de drogues, conduir sense casc). També es mostren més intransigents amb algunes qüestions relatives a l'ètica sexual (prostitució, adulteri). Es constata també que, en general, els de 15 a 18 anys tendeixen a mostrar-se més d'acord amb les polítiques restrictives que els més grans. Els joves que es declaren catòlics practicants i que se situen en

les posicions centrals de l'escala ideològica (des de centre-esquerra a centre-dreta) advoquen més per la prohibició; per contra, els joves que es consideren d'esquerres o apolítics i els no creients posen la capacitat de decisió de l'individu per davant de la cosa pública.

El servei militar és un aspecte que mereix un comentari a part. La majoria es manifesta en desacord amb el servei militar, i en correlació amb això qualifica el seu incompliment com a poc o gens greu. Per altra banda, l'objecció de consciència és àmpliament acceptada. Els de

sarmaments, la pau, l'ecologisme són interessos que algutinen i captiven els joves d'avui, encara que això no es materialitzi amb la participació en activitats o organitzacions concretes.

Respecte a la pena de mort, un 30% dels entrevistats es manifesta a favor. En aquest grup hi ha un major nombre de nois, de 15 a 18 anys, de desocupats, amb poc interès per la política i de joves amb postures dretanes. Aquests últims són també més proclius a considerar el terrorisme i la seguretat ciutadana com a as-

pectes més problemàtics, i no els agradaria tenir per veïns a persones amb antecedents penals; també recalquen més la gravetat dels comportaments delictius (com poden ser atracar un banc o vendre droga per viure) i consideren més justificables les reaccions violentes contra la gent de fora.

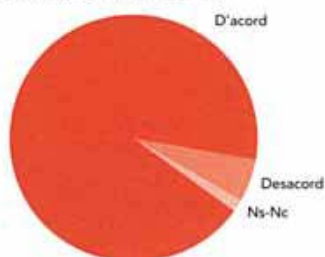
La distància social i la discriminació

Els negres, els homosexuals, les persones d'extrema esquerra, els malalts de

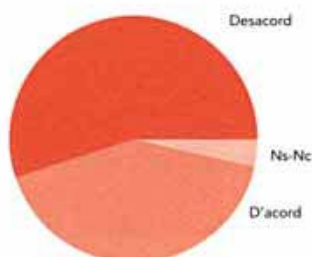
la sida i les persones d'extrema dreta són acceptats per una majoria (entre el 85% i el 56%). La discriminació es fa especialment palesa vers els gitanos, les persones amb antecedents penals, als alcohòlics, els drogoaddictes i els membres de sectes; en aquests dos darrers casos és on el rebuig es més fort. Els drogoaddictes són rebutjats el doble que els homosexuals o els malalts de sida. Les persones de raça negra són molt més acceptades que els gitanos (més de 35 punts per sobre). Les noies es mostren més solidàries que els

Gràfic 25
La distància social

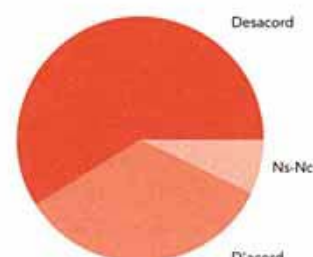
Els països rics han de contribuir econòmicament al desenvolupament dels països més pobres

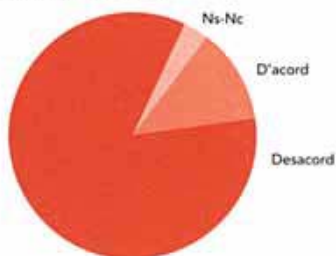
És difícil la convivència entre persones de diferents cultures

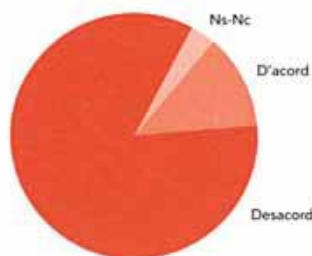
Cal limitar dràsticament l'entrada d'immigrants al país

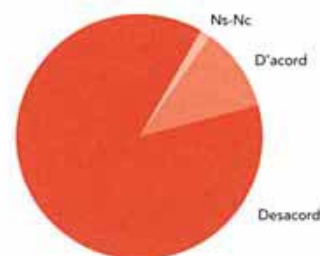
En general les reaccions violentes contra la gent de fora sempre tenen alguna justificació

Les dones només han de treballar si és necessari per a l'economia familiar

Dur la casa i tenir cura dels fills han de ser principalment unes tasques de la dona

nois amb tots els col·lectius. L'actitud discriminatòria és sensiblement menor entre els més grans.

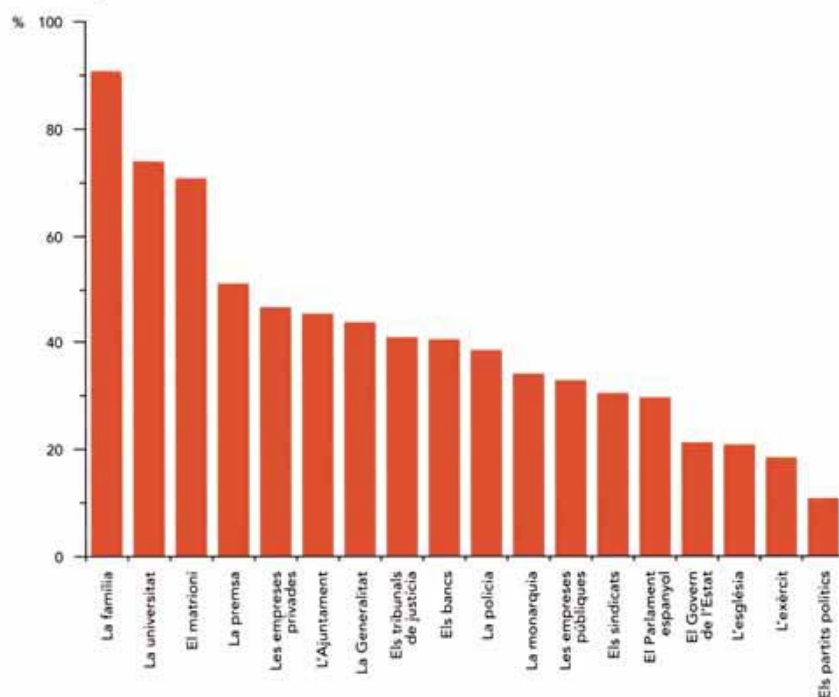
Les actituds més radicals en contra dels immigrants són minoritàries. Però no hi ha una posició clara davant les persones immigrants. El 41% creu que és difícil la convivència entre persones de diferents cultures i el 34% considera que cal limitar dràsticament l'entrada d'immigrants al país. La majoria (84%) es mostra en desacord amb les reaccions violentes contra la gent de fora, només un 12% s'hi mostra a favor (principalment els més joves, els desocupats amb un baix nivell d'instrucció i els d'ideologia dretana).

Els joves no dubten a l'hora de mostrarse d'acord (el 93%) que els països rics han de ser solidaris i contribuir econòmicament al desenvolupament dels països pobres.

També es mostren obertament en contra de la discriminació per raó de gènere. La majoria, més del 85%, manifesta el seu desacord amb la idea que la cura de la casa i dels fills sigui principalment una tasca de la dona o que les dones hagin de treballar només si és necessari per l'economia familiar.

Amb els valors en certa forma més consensuats i que ja formaven part de la forma de pensar dels seus pares i que ben segur són part del bagatge cultural transmès per aquests als seus fills, hi estan plenament d'acord (solidaritat amb els països pobres, igualtat de la dona, no violència, desarmament, etc.) Per altra banda, en totes aquelles situacions de

Gràfic 26
Confiança en les institucions

què darrerament els mitjans de comunicació es fan més ressò, com poden ser la limitació de l'entrada d'immigrants o les dificultats en la convivència entre persones de diferents cultures, és on hi ha més controvèrsia i on no sembla haver-hi un sol parer.

Confiança en les institucions

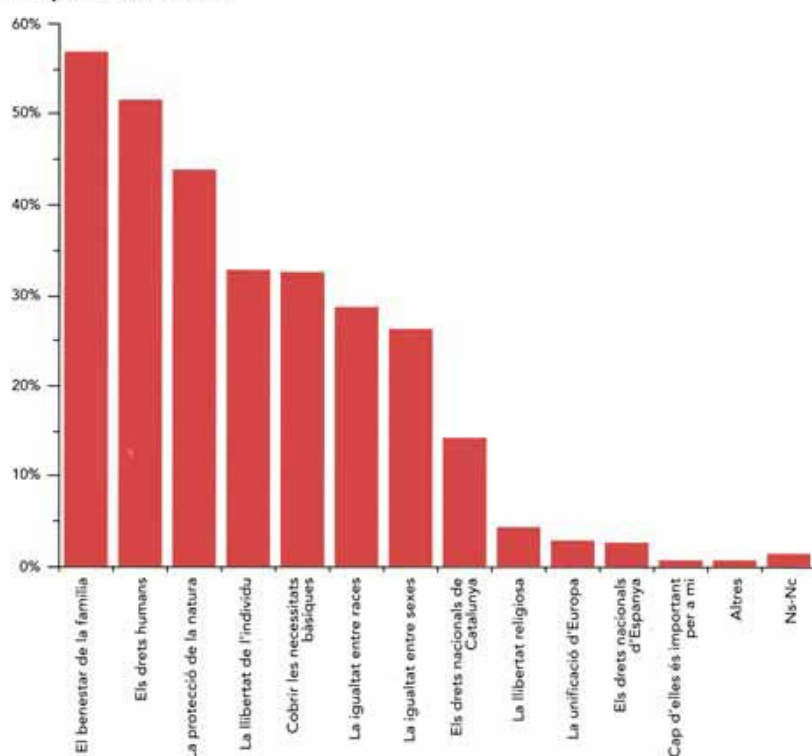
El nivell de confiança que els joves tenen en cadascuna de les institucions socials és ben diferent.

Aquells aspectes que tenen transcendència en l'existència dels joves (la

família, en tant que aspecte vital més important, i els estudis, en tant que objectiu primordial) es veuen reflectits en el grau de confiança dipositada. En primer lloc, la família, seguida de la universitat i el matrimoni són les institucions que inspiren més confiança. Es confirma, un cop més, la poca acceptació de la religió, algunes institucions polítiques i l'exèrcit.)

Amb l'exèrcit estan en desacord més de la meitat dels joves i amb els serveis militars dues terceres parts. Quasi dues terceres parts dels entrevistats no consideren greu no fer el servei militar. Del total de nois entrevistats, el 70% no l'ha fet

Gràfic 27
Causes que cal defensar

(la majoria perquè no té l'edat o ha demanat pròrroga; 11% excedents de salut i 6% per quota; però també perquè es declaren objectors (un 4,6%), o insubmisos (0,5%).

Compromís social

La família, en tant que aspecte primordial de la vida, passa davant de totes causes per les quals val la pena arriscar-se.

Els joves també es mostren a favor de la defensa dels drets humans i la protecció de la natura. La llibertat de l'indi-

vidu i la cobertura de les necessitats bàsiques per a tothom apareixen davant de la defensa de la igualtat entre els sexes i la no discriminació entre les races. Les causes polítiques, nacionalistes o religioses resten de les últimes. Les causes que els joves estan disposats a defensar estan en estreta relació amb la resta de valors i actituds socials.

Els joves poden semblar individualistes perquè posen al davant el benestar de la seva família però, al contrari, es mostren solidaris i interessats en la defensa dels drets humans i la protecció de la natura. No participen en associacions

solidàries, però els agradaria formar part d'entitats humanitàries i també ecològiques. El medi ambient no és un dels principals problemes socials, però es mostren intransigents davant el que suposi atemptats contra la natura i l'entorn (contaminació de rius, llençar brossa, etc.). Més de la meitat es manifesta en contra de l'ús de l'energia nuclear i una quarta part a favor.

Sembla hever-hi una certa associació entre la defensa de la llibertat individual i la dels valors de l'economia de mercat, també entre la defensa de la igualtat i la dels valors públics i de compensació de les desigualtats. Els valors econòmics com ara la propietat privada, el capitalisme, les empreses privades, ser treballador per tenir èxit personal o tenir iniciativa, són més aprovats pels que defensen la llibertat de l'individu. Els joves que defensen valors més igualitaris estan més d'acord amb les empreses públiques, amb el socialisme o el comunisme i se situen a l'esquerra o al centre esquerra de l'escala ideològica.

Factors diferencials pel que fa a les actituds davant el món.

Sense voler establir una tipologia dels joves, s'observen factors diferencials a l'hora de manifestar els valors i les actituds socials. L'edat, el sexe, la posició ideològica i el sentiment nacionalista són factors estretament lligats a les actituds dels joves davant la vida social. Les diferències evidencien la gran versatilitat i l'heterogeneïtat dels seus punts de vista.

El grup amb postures centre-dretanes és més procliu a la pena de mort, igualment considera més problemàtics la seguretat ciutadana i el terrorisme i no li agradaria tenir per veïns persones amb antecedents penals. Globalment es mostra menys solidari, però el preocupa més que els altres el fet que hi hagi persones sense les necessitats bàsiques cobertes. També ressalta la gravetat dels comportaments delictius i considera més justificables les reaccions violentes contra la gent de fora. Es mostra poc condescendent amb la prostitució, l'adulteri i les relacions homosexuals. En general, demostra tenir una major confiança amb les institucions en comparació amb grups d'altres tendències.

El grup que s'emplaça més cap al centre de l'escala ideològica està més a favor dels drets humans, la llibertat de l'individu i els valors propis d'una economia de mercat. Es mostra intranquil davant els problemes de les drogues i la sida. Les actituds i la forma de pensar dels catòlics practicants s'aproximen a les dels grups centrista i de centre-dreta.

El grup de joves que se situa en les posicions més esquerranes de l'escala ideològica està més preocupat per les desigualtats racials i de sexe. És més sensible davant les agressions al medi ambient i està més en contra de l'ús de l'energia nuclear. És més favorable al desarmament i contrari al servei militar. En general, es mostra més solidari que la resta de grups. Creu relativament més que els altres en la capacitat de decisió de l'individu que no en la supeditació a

unes normes socials establertes. Pel que fa als valors i actituds socials, el grup que es defineix com a apolític s'aproxima bastant al grup que se situa més a l'esquerra de l'eix ideològic i coincideix amb el grup de no creients pel que fa a l'esperit després.

Respecte a l'eix nacionalista, els que se senten més catalans o únicament catalans són més sensibles al tema del medi ambient i menys permissius quant a transgredir les normes socials. També confien més en la família, el matrimoni, la universitat, les empreses privades i la banca, estan més aferrats a les tradicions i es destaquen perquè no consideren socialment greu l'incompliment del servei militar.

A mesura que es van fent grans els joves es van mostrant menys preocupats pel que fa a les drogues, el terrorisme, el racisme i la sida, però augmenta el seu neguit per l'atur, l'habitatge, el medi ambient i les desigualtats socials. D'estar més d'acord amb les polítiques restrictives i prohibitives passen a estar més a favor de la llibertat de l'individu.

Els joves tenen força assumit que el paper de la dona no ha de ser el tradicional. Ara bé, respecte d'aquest tema concret la seva forma de pensar no coincideix amb la seva forma de fer. Tot i que les noies tenen el mateix nivell d'estudis que els nois i van accedint a carreres universitàries típicament masculines, assumeixen més les tasques domèstiques. Estan més convençudes de la importància de la fidelitat i dels fills en una parella i dipositen més confiança en el matrimo-

ni. També es mostren més solidàries que els nois i són més sensibles als temes relacionats amb la salut.

Actituds polítiques

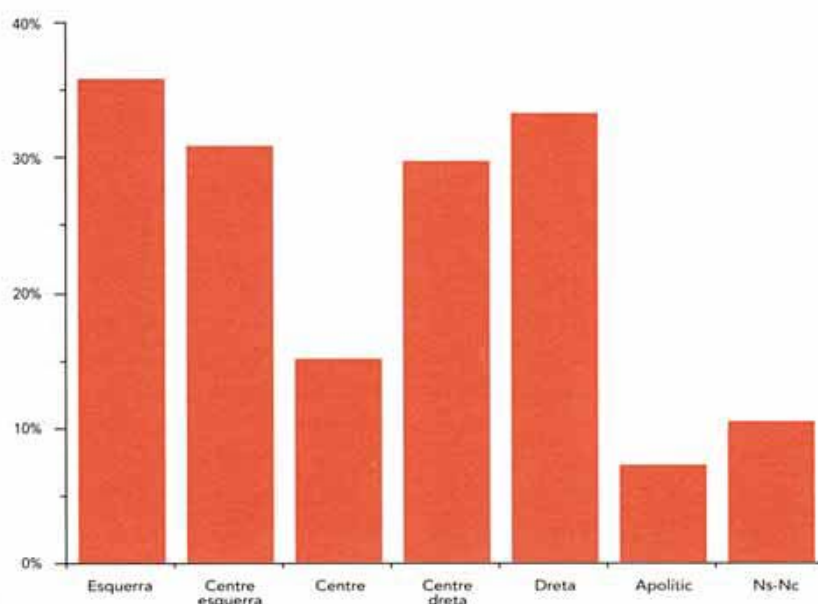
Si bé els joves mostren preocupació pels problemes socials no senten, en general, interès per la política. Més de la meitat estan d'acord que "en política és millor no fiar-se'n", la política no ocupa un lloc important en la seva vida i no és un tema que formi part de les seves converses. Aquest desinterès pels aspectes formals de la política no és una característica específica dels joves.^(B)

Només una cinquena part declara que les qüestions de política siguin un tema bastant o molt habitual en les seves converses. Malgrat que el desinterès és força generalitzat, es constata que els nois es mostren més interessats i que a mesura que augmenta l'edat i la instrucció hi ha un major interès per la política.

Per altra banda, com és evident, l'interès per la política està estretament relacionat amb la participació efectiva en els comicis electorals. Així, els que podríem anomenar abstencionistes estructurals (aquells que declaren no haver votat mai, malgrat tenir edat per fer-ho) es mostren notablement menys interessats que els votants constants o els abstencionistes conjunturals (que hi participen de

(B) Com indica Jose Maria Montero, queda palès que "...la apatía política y la débil implicación política destacarían como los rasgos definitorios más importantes de los españoles". La cultura política de los españoles: pautas de continuidad y cambio. En: Investigaciones políticas III, 5º Seminario AEDF-MO. Madrid, 1990.

Gràfic 28
La política com a tema habitual en les converses

Taula 7
Escala ideològica dels joves vs. escala ideològica dels pares

Joves	Esquerra	Centre esquerra	Centre	Centre dreta	Dreta	Apolític	NC
Pare							
Esquerra	44,5	14,0	9,7	7,2	9,0	1,8	13,9
Centre esquerra	10,3	30,8	15,0	19,6	3,7	1,9	18,7
Centre	7,2	7,9	33,8	18,0	10,8	2,2	20,1
Centre dreta	2,7	3,6	9,9	55,0	18,9	0,9	9,0
Dreta	8,7	0	4,3	14,5	58,0	0	14,0
Apolític	11,4	7,9	9,0	7,3	10,5	19	35,0
Ns-Nc	4,0	2	4,6	3,9	5,9	1,3	78,3
Mare							
Esquerra	43,4	11,1	14,3	6,1	7,2	4,7	13,2
Centre esquerra	12,1	30,8	17,8	14,0	5,6	5,6	14,0
Centre	9,4	8,6	41,0	14,4	7,9	3,6	15,1
Centre dreta	0,9	4,5	13,5	55,0	17,1	1,8	7,2
Dreta	7,2	7,2	7,2	17,4	46,4	1,4	13,0
Apolític	8,8	8,5	8,2	7,3	8,5	28,3	30,6
Ns-Nc	5,3	2,6	4,6	5,3	5,3	2	75,0

forma discontinua o intermitent). A major interès per la política major presa de posició en l'escala ideològica. Més del 30% dels que se situen en els extrems de l'escala ideològica – esquerra i dreta – diuen que la política és un tema molt o bastant habitual en les seves converses. En canvi, més del 90% dels que s'autodefineixen com a apolític declaren que la política hi és poc o gens habitual.

La posició dels individus en una escala ideològica, d'esquerra–dreta, i en una escala de sentiment nacional, en el cas català, s'han manifestat tradicionalment com un dels elements rellevants i explicatius del comportament polític–electoral.

En l'eix ideològic, més d'una quarta part es declara apolític i un 10% no contesta aquesta qüestió. Els joves es mostren majoritàriament (32%) a la banda esquerra de l'escala (un 20,8% clarament a l'esquerra; un 8,9%, en el centre–esquerra i un 2,5%, en l'extrema esquerra), mentre que un 14% se situa en posicions de dretes. En aquesta qüestió els joves es mostren molt propers a la posició que atribueixen als seus progenitors.

En l'escala de sentiment nacional, els joves se situen majorment (36%) en la posició central (tant espanyol com català). De la resta, predominen els que se senten més catalans que espanyols (27%) o únicament catalans (20%). Els joves, o bé se situen igual que els seus pares, o bé ho fan en un grau superior de catalanitat.

Estretament lligada al sentiment na-

Taula 8
Sentiment nacional dels joves vs. el dels pares

%	Únicament espanyol	Més espanyol que català	Tan espanyol com català	Més català que espanyol	Únicament català	Ns Nc
Joves		Pare				
Únicament espanyol	79,0	3,7	3,7	2,5	0	11,1
Més espanyol que català	31,1	36,5	14,9	5,4	0	12,2
Tan espanyol com català	12,4	23,6	42,1	5,6	1,9	14,5
Més català que espanyol	9,0	9,9	21,9	40,7	7,1	11,4
Únicament català	4,6	3,3	17,1	19,8	45,4	10,5
		Mare				
Únicament espanyol	7,9	4,9	1,2	4,9	0	9,2
Més espanyol que català	31,1	45,9	12,2	1,4	1,4	8,2
Tan espanyol com català	11,2	23,8	50,7	5,6	0,9	7,7
Més català que espanyol	8,0	10,5	25,6	44,1	5,9	5,9
Únicament català	3,8	3,8	15,0	24,2	47,9	5,4

cional es troba l'opció pel millor model d'estat. Pel que fa als diferents models, l'estat de les autonomies (49%) és sensiblement més acceptat que la interdependència (38%) i més que el federalisme (26%). En aquestes qüestions la indiferència suma més del 30%. Ara bé, a major grau de catalanitat, més gran identificació amb qualsevol dels tres models d'estat proposat.

Més d'una tercera part no manifesta simpatia per cap partit i un altre 11% no sap o no contesta aquesta qüestió. Entre els que han pres una opció CiU és el partit més citat (14%), seguit d'ERC (11%) i els Verds (10%). A més distància apareixen el PSC (7%), IC (6%) i el PP (5%).

Els joves que se situen en alguna posició de l'escala ideològica –sigui dretana o esquerrana – prenen partit per alguna formació política, mentre que els apolítics opten majoritàriament per la resposta "cap".

Quant a la participació electoral,

una tercera part dels joves manifesta haver votat sempre, mentre que els que s'han abstenut sempre o de forma intermitent sumen cadascun d'ells menys del 20% dels entrevistats. La resta encara no ha pogut exercir els seu dret a vot. Lògicament són els joves més polititzats i situats als pols de l'escala ideològica els que mostren un comportament més participatiu

Pel que fa a les raons per anar a votar, la resposta principalment esgrimida ha estat que votar és un dret individual" (30%) i després que votar és "es una obligació" (11%) o una manera d'expressar " l'opinió" (10%). Contràriament, les raons dels abstencionistes per no exercir el dret a vot són la manca d'interès per la política i la falta de convenciment dels partits.

La major part dels joves consideren que la democràcia és preferible a qualsevol altra forma de govern (75%). L'acceptació plena, per part dels joves, del siste-

ma democràtic es combina amb una percepció crítica de la política i dels elements que la configuren. Així, tot i que la majoria creu que la democràcia es el millor sistema polític, en canvi adopta postures crítiques envers els partits i, especialment, envers els polítics.

Aquest escepticisme es tradueix també en la poca confiança que mereixen les institucions amb major contingut polític. D'aquestes, els partits polítics són els que inspiren menys confiança (només un 10% declara tenir-hi confiança). Però també es confia poc en el govern de l'Estat, el seu parlament o els sindicats. Són les institucions polítiques més properes les que recullen més adhesions, l'Ajuntament (45%) i la Generalitat (43,8%).

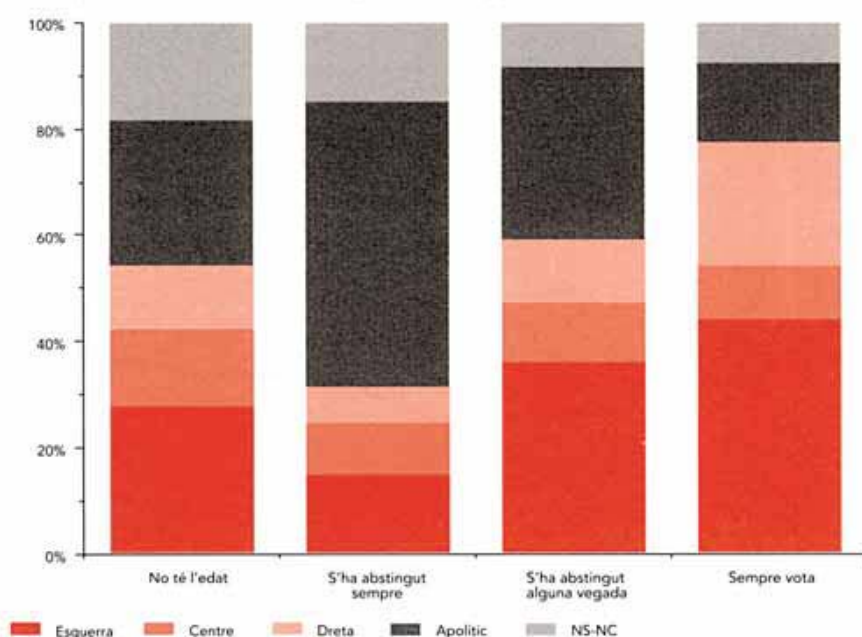
La perspectiva política s'ha ampliat amb la incorporació d'Espanya a la Comunitat Europea. Tot i que la meitat dels joves creu que la democràcia espanyola no ha assolit el nivell de les europees, si que creu que les decisions que es prenen a la Comunitat afecten molt o bastant la vida dels espanyols.

La integració a la Comunitat Europea ha beneficiat, a parer dels joves, tant econòmicament i políticament com en aspectes socials. És en relació als aspectes econòmics on es produeix una major controvèrsia d'opinions.

Com a conclusió

Els joves entre 15 i 25 anys es troben encara a mig camí en el seu procés de transició cap a la vida adulta: viuen amb

Gràfic 29
Participació en les eleccions segons ideologia

Taula 9
Opinions sobre la política

	D'acord	Desacord	NS-NC
La democràcia és preferible a qualsevol altra forma de govern	75,4	15,8	8,8
En política és millor no tenir-hi res a veure	52,0	43,8	4,2
Les eleccions no serveixen per a res, perquè al final segueixen manant els de sempre	37,8	58,2	4,0
Els partits polítics garanteixen el bon funcionament de la democràcia	38,3	53,8	7,9
Els polítics es critiquen molt entre ells, però en realitat són tots iguals	74,8	21,1	4,1

els pares, en depenen econòmicament i els estudis representen la seva activitat principal. Encara no s'han plantejat un canvi en la seva situació, tot i que aquest

va apareixent a mesura que es fan grans, que acaben els estudis i s'integren al món laboral. Mostren una gran confiança en la institució familiar, estan sa-

tisfets de la seva família i aposten per ella. En les seves relacions externes, els amics ocupen el primer lloc i amb ells els agrada compartir el temps d'oci. A mesura que es fan grans la parella i l'amor van adquirint importància.

Es mostren més tolerants amb les qüestions relatives a l'àmbit privat de l'individu que amb les de caràcter públic. Són amants de la llibertat, però sense supeditar-la a la renúncia de les normes socials que garanteixen la convivència. Estan preocupats pels problemes socials, però se'ls fa difícil materialitzar les seves inquietuds en alguna activitat o organització concreta. Els partits polítics no apareixen, entre els joves, com a instruments aglutinadors d'interessos. Estan d'acord que la democràcia és el millor sistema polític, però en canvi mostren desconfiança en algunes de les institucions bàsiques que la sustenten.

Sembla, doncs, que sota una actitud d'aparent indiferència hi ha una capacitat de reflexió i adhesió a la realitat que els toca viure de prop. Ni l'aclapament ni l'apatia formen part del seu tarannà, sinó que intenten fer-se el seu propi espai en la societat. Els joves d'avui estableixen un ordre de prioritats i abans que res volen i estan preparant-se per ser adults. La seva eina principal és l'estudi. D'aquesta manera demostren un gran coneixement del joc que tenen entre les mans i una serietat soterrada i allunyada, en la majoria dels casos, dels exabruptes que hom atribueix normalment a l'etapa juvenil.